

STATENS SIVILRETTSFORVALTNING

ÅRSRAPPORT 2012

INNHold

1. INNLEDNING	1
1.1 Sammendrag måloppnåelse.....	1
2. ERSTATNING ETTER STRAFFORFØLGNING	2
2.1 Strafforfølgning – virksomheten 2012.....	2
2.2 Resultater 2012.....	2
2.3 Utvikling 2013.....	8
3. FRI RETTSHJELP	9
3.1 Fri rettshjelp – virksomheten 2012.....	9
3.2 Resultater 2012.....	10
3.3 Utvikling 2013.....	14
4. STADFESTELSE AV TESTAMENTER	15
4.1 Stadfestelse av testamenter – virksomheten 2012	15
4.2 Resultater 2012.....	15
4.3 Utvikling 2013.....	15
5. TOMTEFESTE	16
5.1 Tomtefeste – virksomheten 2012	16
5.2 Resultater 2012.....	16
5.3 Utvikling 2013.....	16
6. RETTFERDSVEDERLAG	17
6.1 Rettferdsvederlag – virksomheten 2012	17
6.2 Resultater 2012.....	18
6.3 Utvikling 2013.....	25
7. VOLDSOFFERERSTATNING	26
7.1 Voldsoffererstatning – virksomheten 2012.....	26
7.2 Resultater 2012.....	26
7.3 Utvikling 2013.....	30
8. VERGEMÅL	32
8.1 Vergemål – virksomheten 2012.....	32
8.2 Utvikling 2013.....	32
9. SEKRETARIATET FOR DEN RETTSMEDISINSKE KOMMISJON	33
9.1 Sekretariatet for den rettsmedisinske kommisjon – virksomheten 2012.....	33
9.2 Resultater 2012.....	34
9.3 Utvikling 2013.....	35
10. SEKRETARIATET FOR BARNESAKKYNDIG KOMMISJON	36
10.1 Resultater 2012.....	36
11. SEKTOROVERGRIPENDE MÅLSETTINGER	37
11.1 Arbeidsmiljø	37
11.2 Lærlinger i staten	38
11.3 Statistikk for antall arbeidsplasser	38
11.4 Personalpolitikk.....	38
11.5 Økt trygghet og samfunnssikkerhet	38
11.6 Gjennomførte IKT-prosjekter.....	39
11.7 Risikovurderinger	39
11.8 Tilgjengelig tilbud	39

11.9	Klart språk.....	39
12.	REGNSKAP	40
12.1	Kapittel 473.....	40
12.2	Kapittel 469.....	40
VEDLEGG 1	41

1. INNLEDNING

Statens sivilrettsforvaltning er et statlig forvaltningsorgan underlagt Justisdepartementet. Arbeidsoppgavene er i vesentlig grad knyttet til behandling av enkeltsaker. Statens sivilrettsforvaltning fatter vedtak på flere sivilrettslige felt: erstatning etter strafforfølging, fri rettshjelp, stadfestelse av testamenter og tomtefeste. Virksomheten utøver også sekretariatsfunksjon for Stortingets utvalg for rettfærdsvederlag, Erstatningsnemnda for voldsofre, Den rettsmedisinske kommisjon og Barnesakkyndig kommisjon. Statens sivilrettsforvaltning er et kompetansesenter og en premissleverandør for regelverksutvikling på fagområdene.

Statens sivilrettsforvaltning er tillagt rollen som sentral vergemålsmyndighet. Den sentrale vergemålsmyndigheten er operativ fra 01.01.13.

Per 31.12.12 er det 60 faste og midlertidige ansatte i Statens sivilrettsforvaltning.

I årsrapport for 2012 er enkelte deler av statistikk materialet som tidligere år er blitt presentert under de enkelte fagfelt, flyttet til vedlegg 1.

1.1 Sammendrag måloppnåelse

Et av virksomhetens viktigste mål for 2012 har vært å redusere saksbehandlingstiden og bygge ned restansen på de respektive fagfelt. Virksomheten har i stor grad lyktes i å oppfylle målsettingene for 2012.

Saker tilknyttet erstatning i anledning strafforfølging skal i henhold til tildelingsbrev behandles innen 8 mnd. inkl. politiets saksbehandlingstid. Resultater for 2012 viser at 81 % av alle sakene ble behandlet innen 8 måneder. I kun 4 % av sakene går saksbehandlingstiden utover 12 måneder. Restansen ble nedbygd med hele 51 % fra 2011.

På fagfeltet Fri rettshjelp var saksbehandlingstiden gjennomgående fra 1 til 2 mnd. 75 % av sakene ble behandlet innen 2 mnd. I kun 4 % av sakene påløp det mer enn 4 måneders saksbehandlingstid.

I henhold til tildelingsbrev skal saker tilknyttet rettfærdsvederlag der Statens sivilrettsforvaltning er eneste faginstans behandles innen 12 måneder. Disse sakene ble behandlet gjennomgående innen 6 mnd. Den gjennomsnittlige bruttosaksbehandlingstiden er redusert fra 22 måneder i 2011 til 18 måneder i 2012.

For klager på søknader om voldsoffererstatning skal saker som behandles av voldsoffernemnda ferdigbehandles innen seks måneder i henhold til krav i tildelingsbrev. For delegerte saker er kravet fire måneder. I 2012 ble 70 % av de delegerte sakene behandlet innen 4 måneder. I kun 2 % av de delegerte sakene var saksbehandlingstiden mer enn 8 måneder.

I 2012 ble 28 % av de nemndsbehandlede sakene behandlet innen kravfrist på seks måneder. I 25 % av sakene var saksbehandlingstiden mer enn 8 mnd.

Grunnet en forventet økning i saksinnang på voldsoffererstatningsfeltet har virksomheten omdisponert ressurser fra øvrige fagfelt for å håndtere økningen i saksinnang. I tillegg er det også ansatt nye saksbehandlere til feltet. Saksinngangen økte fra 671 saker i 2011 til 1096 saker i 2012. Resultatet av de ovennevnte tiltakene har medført en økning i antall behandlede saker med hele 81 % fra 2011 på voldsoffererstatningsfeltet.

2. ERSTATNING ETTER STRAFFORFØLGNING

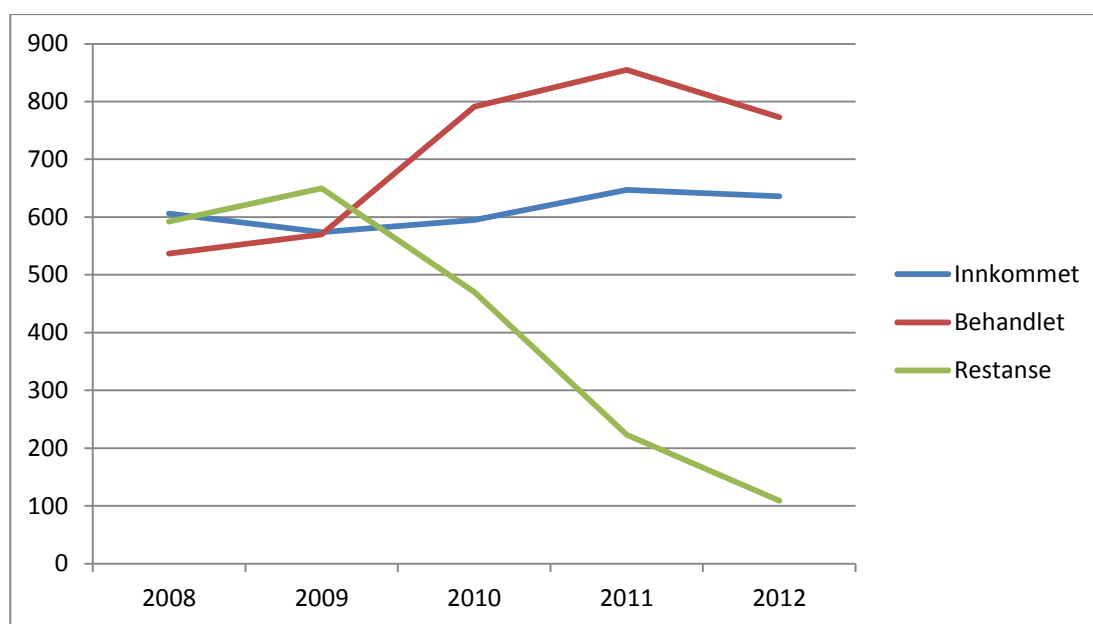
Statens sivilrettsforvaltning avgjør krav om erstatning etter strafforfølgning, jf. straffeprosessloven kapittel 31. Krav om erstatning fremsettes for det politidistrikt som har etterforsket saken. Påtalemyndigheten gir uttalelse til saken og sender den til Statens sivilrettsforvaltning for avgjørelse.

2.1 Strafforfølgning – virksomheten 2012

Det har vært et hovedmål i Statens sivilrettsforvaltning å skape rom for å nedarbeide restansene på fagfeltet. I løpet av året er restansen redusert fra 223 saker per 31.12.11 til 109 saker per 31.12.12. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid er redusert i samme periode med om lag fire måneder, og var for Statens sivilrettsforvaltnings del gjennomsnittlig tre måneder.

Figur 2.1 under viser restanseutviklingen i perioden 2008 – 2012 samt utviklingen i innkomne og behandlede saker.

Figur 2.1 Utvikling – innkommet, behandlet og restanse 2008-2012

2.2 Resultater 2012

2.2.1 Antall saker

Statens sivilrettsforvaltning mottok 636 nye krav om erstatning etter strafforfølgning i 2012. Dette er en nedgang på 2 % sammenlignet med 2011. Statens sivilrettsforvaltning har videre behandlet 773 saker, en nedgang i antall behandlede saker på 10 % sammenliknet med 2011.

Tabell 2.1 Antall saker innkommet – behandlet – restanse¹

	2012	2011	% endring 11-12
Innkomet	636	647	-2
Behandlet²	773	855	-10
Restanse	109	223	-51

Per 31.12.12 hadde Statens sivilrettsforvaltning 109 ubehandlede saker i restanse, en nedgang på 51 % sammenlignet med 31.12.11. Samtlige saker i restansen er krav innkommet Statens sivilrettsforvaltning i 2012.

Statens sivilrettsforvaltning har mottatt totalt 23 omgjøringsbegjæringer. Statens sivilrettsforvaltning har omgjort vedtakene til gunst for kravstiller i 39 % av disse sakene.

2.2.2 Behandlede saker

Det ble tilkjent erstatning og/eller oppreisning i 392 saker. 345 saker ble avslått, og 13 saker ble avvist. Innvilgelsesprosenten for saker behandlet i 2012 er på 52 %, hvilket er om lag på samme nivå som foregående år.

Tabell 2.2 Resultat behandlede saker

	2012		2011	
	Resultat	i %	Resultat	i %
Tilkjent	392	52	450	53
Avslått	345	46	394	46
Avvist	13	2	11	1
Totalt	750	100	855	100

2.2.3 Utbetalt erstatning/oppreisning

Innvilget erstatning og/eller oppreisning i vedtak fattet av Statens sivilrettsforvaltning i 2012 utgjorde til sammen kr 12 319 782 jf. tabell 2.3. I 2011 ble det innvilget erstatning og/eller oppreisning med kr 14 938 495.

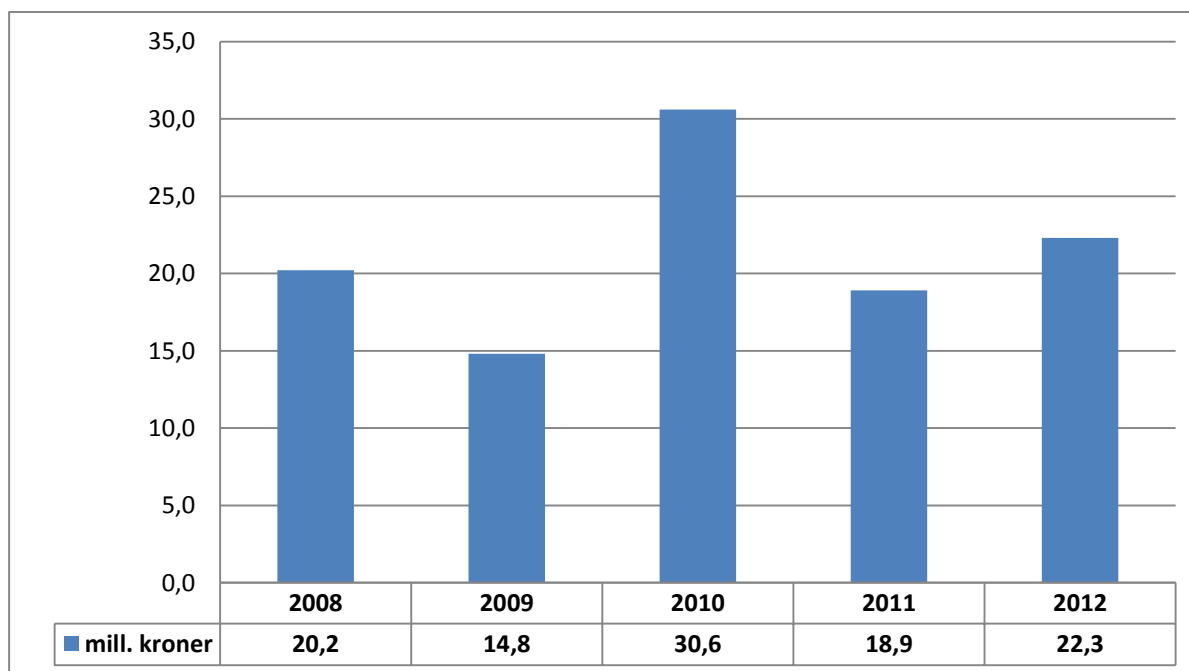
¹ «Antall saker innkommet» omfatter alle krav mottatt fra politidistriktene. «Antall saker behandlet» omfatter ordinære vedtak og vedtak etter omgjøringsbegjæring. Restansen omfatter alle innkommende krav hvor det ikke er fattet ordinært vedtak.

² Av de behandlede sakene er 23 saker omgjøringsbegjæringer. I den videre fremstillingen av behandlede saker vil omgjøringsbegjæringene ikke være iberegnet.

Tabell 2.3 Fordeling – erstatningsposter

Erstatningsposter	2012		2011	
	Antall	Sum kr	Antall	Sum kr
Strprl § 444	59	4 663 350	92	7 234 131
Strprl § 445	1	7 648	1	821
Strprl § 447, 1. ledd	313	4 589 017	367	5 066 461
Strprl § 447, 2. ledd	98	2 105 000	91	1 639 600
forskr § 4	6	66 050	9	207 147
Strprl § 447, 3. ledd	3	490 000	3	590 000
Strprl § 448	12	398 717	16	200 335
Sum innvilget i kroner		12 319 782		14 938 495

Regnskapstall for 2012 utgjør kr 22 291 352, jf. figur 2.2. Differansen skyldes utbetalinger etter domstolsbehandling, hvor Statens sivilrettsforvaltning i følge regnskapstall har utbetalt kr 8 505 233. I tillegg kommer tidsforløpet fra vedtak er fattet til utbetaling faktisk finner sted.

Figur 2.2 Utvikling i utbetalinger kapittel. 471, post 72 2008-2012

I 2012 er det tilkjent erstatning og/eller oppreisning i 392 saker. Ettersom hver sak kan omfatte flere grunnlag, er antall innvilgede grunnlag som her er angitt høyere enn antall innvilgede saker.

I 92 % av de grunnlag som er innvilget har utbetalingen vært på kr 50 000 eller mindre. I 44 % av grunnlagene har det vært utbetalt kr 5 000 eller mindre.

Tabell 2.4 Beløpsdifferensiering basert på grunnlag for utbetaling

Beløpsdifferensiering	Antall innvilget	% fordeling
Kr 1 – 5 000	213	44
Kr 5 001 – 10 000	79	17
Kr 10 001 – 20 000	91	18
Kr 20 001 – 50 000	66	13
Kr 50 001 – 100 000	21	4
Kr 100 001 – 300 000	17	3
Kr 300 001 – 500 000	2	<1
Kr 500 001 – 1 000 000	2	<1
Kr 1 000 001 – 2 000 000	1	<1
> Kr 2 000 000	0	0
Totalt	492 ³	≈100

2.2.4 Saksbehandlingstid

Tildelingsbrevet fastsetter et mål for saksbehandlingstiden, inklusive politiets saksbehandlingstid, på åtte måneder. Statens sivilrettsforvaltning ferdigbehandlet 81 % av sakene innen målet på 8 måneder i 2012. I 15 % av sakene var saksbehandlingstiden mellom 8 og 12 måneder, mens kun 4 % av sakene hadde en saksbehandlingstid på mer enn 12 måneder, jf. tabell 2.5.

Tabell 2.5 Saksbehandlingstid

	2012	2011 2.halvår ⁴
Saksbehandlingstid	Andel behandlet	Andel behandlet
< 1 mnd	22 %	18 %
1 – 2 mnd	19 %	15 %
2 – 4 mnd	16 %	9 %
4 – 6 mnd	16 %	4 %
6 – 8 mnd	8 %	2 %
8 – 10 mnd	6 %	6 %
10 – 12 mnd	9 %	10 %
>12 mnd	4 %	37 %
Totalt	100 %	100 %

³ Hvert enkelt grunnlag som innvilges telles for seg, slik at en sak kan gi treff på hver av de sju aktuelle erstatningspostene.

⁴ Oversikten er basert på saker avgjort 2.halvår 2011 grunnet innføring av elektronisk saksbehandling og endrede registreringsrutiner

Statens sivilrettsforvaltning har redusert den interne gjennomsnittlige saksbehandlingstiden med 4,5 måneder siden 2011. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid i Statens sivilrettsforvaltning, eksklusiv politiets saksbehandlingstid, var i 2012 på tre måneder. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for saker behandlet i 2012 var på åtte måneder når politiets saksbehandlingstid inkluderes. Dette er en nedgang på fire måneder siden årsskiftet 2010/2011.

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid i politiet for de saker som er behandlet i samme periode er fem måneder. Dette er omtrentlig på samme nivå som i 2011.

Tabell 2.6 Antall saker behandlet og gjennomsnittlig saksbehandlingstid for det enkelte politidistrikt

	2012		2011		Differanse 11-12	
	Antall saker	Gj. snitt. saksbeh.tid	Antall saker	Gj. snitt. saksbeh.tid	Antall saker	Gj. snitt. saksbeh.tid
Agder	87	2 mnd	67	2,0 mnd	20	-
Asker og Bærum	27	3 mnd	19	3,9 mnd	8	-0,9
Follo	18	2 mnd	17	3,1 mnd	1	-1,1
Gudbrandsdal	1	10 mnd	4	1,9 mnd	-3	8,1
Haugal. og Sunnhord.	10	2 mnd	12	1,4 mnd	-2	0,6
Hedmark	19	2 mnd	17	3,6 mnd	2	-1,6
Helgeland	6	3 mnd	4	3 mnd	2	-
Hordaland	61	4 mnd	68	3,0 mnd	-7	1
Kripos	3	3 mnd	0	-	3	-
Midtre Hålogaland	4	1 mnd	14	3,3 mnd	-10	-2,3
Nordmøre og Romsdal	7	5 mnd	6	3,7 mnd	1	1,3
Nordre Buskerud	4	2 mnd	7	7,1 mnd	-3	-5,1
Nord-Trøndelag	7	2 mnd	4	5,8 mnd	3	3,8
Oslo	162	4 mnd	212	3,2 mnd	-50	0,8
PST	3	3 mnd	0	-	3	-
Rogaland	54	4 mnd	41	3,2 mnd	13	0,8
Romerike	27	3 mnd	38	3,7 mnd	-11	-0,7
Salten	5	3 mnd	3	8,5 mnd	2	-5,5
Spesialenheten for politisaker	0	-	2	2,5 mnd	-2	-
Sogn- og Fjordane	10	1 mnd	24	4,5 mnd	-14	-3,5
Sunnmøre	7	6 mnd	10	3,6 mnd	-3	2,4
Sysselm. på Svalbard	1	3 mnd	0	-	1	-
Søndre Buskerud	21	8 mnd	26	5,1 mnd	-5	2,9
Sør-Trøndelag	13	4 mnd	11	4,0 mnd	2	-
Telemark	32	4 mnd	23	4,8 mnd	9	-0,8
Troms	9	4 mnd	9	1,8 mnd	0	2,2
Vestfinnmark	5	12 mnd	4	4,0 mnd	1	8
Vestfold	82	3 mnd	118	3,4 mnd	-36	-0,4
Vestoppland	9	8 mnd	4	4,5 mnd	5	3,5
Økokrim	2	1 mnd	12	3,5 mnd	-10	-2,5
Østfinnmark	7	6 mnd	5	3,2 mnd	2	2,8
Østfold	45	3 mnd	39	6,3 mnd	6	-3,3
Ukjent	0	-	35	6,0 mnd	-	-
Totalt	750		855			

2.2.5 Forholdet til politiets uttalelse

Av de 750 sakene som ble behandlet i 2012 fattet Statens sivilrettsforvaltning vedtak i tråd med politiets uttalelse i 61 % av sakene. Avgjørelsen avvok fra politiets uttalelse i 39 % av sakene, hvilket er på nivå med 2011. Avviket fra politiets uttalelse kan relatere seg til spørsmålet om erstatning bør innvilges og/eller størrelsen på eventuell erstatning.

2.2.6 Saker for domstolene og Sivilombudsmannen

I 2012 mottok Statens sivilrettsforvaltning 11 stevninger. Det er avsagt til sammen 14 dommer og 10 kjennelser. Dette medregnet underinstansenes avgjørelser der saken har vært behandlet i mer enn én instans, samt ikke-rettskraftige avgjørelser. Det er videre inngått ett utenrettslig forlik. Statens sivilrettsforvaltning har ikke mottatt klager innsendt Sivilombudsmannen.

Av de 14 avsagte dommene er én sak underinstansens avgjørelse og to av sakene er ikke-rettskraftig avgjort. Av de 10 avsagte kjennelsene er én av sakene underinstansens avgjørelse. Disse sakene vil bli holdt utenfor i den videre fremstillingen. Statens sivilrettsforvaltning mottok eller innga fem anker i 2012, samt at to ikke-rettskraftige dommer fra 2011 er berammet i 2013.

Av de rettskraftig avgjorte kjennelsene ble en sak behandlet for tingretten, syv saker behandlet for lagmannsretten og to saker behandlet for Høyesterett. Fra kjennelsene kan særlig nevnes avgjørelsen fra Høyesterett som gjaldt kjennelse om at regelen i tvisteloven § 20-5 andre ledd, jf. § 10-5 om kostnadsbegrensning i saker som behandles etter reglene om småkravsprosess, også får anvendelse i saker om oppreisning etter strafforfølgning, jf. strpl. § 450 andre ledd.

Av de rettskraftige avgjorte dommene ble 10 saker behandlet av tingretten og én sak behandlet av Høyesterett. Staten ble frifunnet i fire saker og delvis frifunnet i tre. Med delvis frifunnet menes at domstolene har hatt en annen bevisvurdering. Fra dommene kan særlig nevnes at fire saker gjelder erstatning etter gjenåpning av tidligere straffesaker. Videre kan nevnes at det ble behandlet en sak for Høyesterett som gjaldt utmåling av oppreisning etter straffeprosessloven § 447 annet ledd. Saken ga grunnlag for en økning i oppreisningsnivå for krav som omfattes av bestemmelsen.

Tabell 2.7 Saker for domstolene

	Stevninger mottatt	Saker avgjort i domstolene ⁵	Frifunnet	Delvis frifunnet	Tap	Forlik	Rettsmekling
2012	11	11	4	3	4	1	
2011	17	14	7	6	1	3	
2010	13	9	6	3		1	

2.3 Utvikling 2013

Statens sivilrettsforvaltning vil fortsatt ha oppmerksomhet rettet mot restansesituasjonen og saksbehandlingstiden. Eventuelle nedjusteringer av saksbehandlingstiden vil bli vurdert fortløpende og angis i foreløpig svar og på hjemmesiden.

⁵ Fremstillingen viser kun rettskraftig avgjorte dommer.

3. FRI RETTSHJELP

Formålet med rettshjepsordningen er å yte juridisk bistand til personer som ikke selv har økonomiske forutsetninger til å kunne ivareta et rettshjepsbehov av stor personlig og velferdsmessig betydning. Ordningen er regulert i lov nr. 35 om fri rettshjelp av 13.06.80⁶ og i forskrift til lov om fri rettshjelp av 12.12.05⁷.

Fri rettshjelp ytes som fritt rettsråd eller som fri sakførsel.

Statens sivilrettsforvaltning behandler klager over avgjørelser som treffes av fylkesmennene, fylkesnemndene og kontrollkommisjonene i saker om fri rettshjelp. Statens sivilrettsforvaltning behandler også klager etter salærforskriften, og søknader om ettergivelse av saksomkostninger til det offentlige.⁸

På vegne av Justis - og beredskapsdepartementet mottar Statens sivilrettsforvaltning kvartalsvis statistikk over antall rettshjelpssaker fra samtlige fylkesmannsembeter. Statens sivilrettsforvaltning påser at innrapporteringene er fullstendige og korrekt utfyllt. Etter årsskiftet gjennomgås og sammenfattes statistikken. Statistikken oversendes til Justis - og beredskapsdepartementet med Statens sivilrettsforvaltnings merknader om funn og utviklingstrekk på rettshjepsfeltet.

På vegne av Justis - og beredskapsdepartementet mottar Statens sivilrettsforvaltning rapporter fra de særskilte rettshjelptiltakene som mottar tilskudd under kapittel 470, post 72 i statsbudsjettet. I henhold til premisene som fremgår av tiltakenes tildelingsbrev, følger Statens sivilrettsforvaltning opp at tiltakene rapporterer om hvordan tilskuddet disponeres og erfaringer med hvorledes tiltakets rettshjepsvirksomhet fungerer. Rapportene oversendes Justis- og beredskapsdepartementet for videre oppfølging.

Tilskudd tildeles tiltak som yter rettshjelp til grupper med særskilte rettshjepsbehov. Tiltakene yter gratis juridisk rådgivning til personer som har et udekket rettshjepsbehov, som av ulike årsaker ellers ikke mottar den juridiske bistanden de har behov for. Det ytes blant annet tilskudd til studentrettshjelptiltakene, og andre særskilte rettshjelptiltak. For 2012 ble det ytt tilskudd med til sammen kr 29 458 887.

3.1 Fri rettshjelp – virksomheten 2012

I egenskap av å være et kompetansesenter på rettshjepsfeltet, vektlegger Statens sivilrettsforvaltning veiledning og informasjon til brukere av rettshjepsordningen. Statens sivilrettsforvaltning er også en viktig premisleverandør for Justis- og beredskapsdepartementet i forhold til regelverksutvikling.

Statens sivilrettsforvaltning arbeider med faglig utvikling hos aktuelle aktører på fagfeltet, herunder ved deltagelse på blant annet informasjonsmøter, fagseminar og regionale samlinger med de ulike fylkesmannsembetene. Fra og med 01.09.12 ble Statens sivilrettsforvaltnings vedtak og uttalelser om fri rettshjelp og salær gjort tilgjengelig på Lovdata. Fra samme tidspunkt ble også eldre vedtak og uttalelser av prinsipiell interesse publisert. Dette bidrar til lik praktisering av regelverket, økt kunnskap og kompetanseheving på rettsfeltet.

⁶ Rettshjelploven

⁷ Rettshjepsforskriften

⁸ Kongelig resolusjon av 18.03.88.

Statens sivilrettsforvaltning avholdt høsten 2012 det årlige seminaret for samtlige fylkesmannsembeter. Hovedtemaer på seminaret i 2012 var rettshjelp i arbeidsrelaterte saker og rettshjelp i saker hvor det skiftes advokat i løpet av saken.

3.2 Resultater 2012

I 2012 mottok Statens sivilrettsforvaltning 414 saker på rettshjelpsfeltet. Til sammenligning mottok Statens sivilrettsforvaltning 457 saker i 2011.

Statens sivilrettsforvaltning har i 2012 behandlet 426 saker på rettshjelpsfeltet, inkludert omgjøringsbegjæringer av egne vedtak. Tilsvarende antall for 2011 var 514 saker.

Tabell 3.1 Antall saker innkommet – behandlet – restanse

	2012	2011	% endring fra 11-12
Innkomet ⁹	414	457	- 9 %
Behandlet ¹⁰	426	514	- 17 %
Restanse ¹¹	47	33	42 %

Statens sivilrettsforvaltning har i 2012 registrert en nedgang på 9 % i antall innkomne klagesaker i forhold til 2011. Til sammenligning ble det fra 2010 til 2011 registrert en nedgang i antall innkomne saker med 19 %. Denne nedgangen ble sett i sammenheng med at flere kommuner hadde opprettet en førstelinjetjeneste som et prøveprosjekt, hvor det ble ytt gratis juridisk bistand med inntil en time. Dette ble antatt å ha medført at flere som ellers ville ha søkt om fri rettshjelp, istedenfor benyttet seg av førstelinjetjenesten.

Førstelinjetjenesten var et tidsbegrenset prøveprosjekt i regi av Justis- og beredskapsdepartementet, og prosjektet utløp ved årsskiftet 2012 -2013. Statens sivilrettsforvaltning antar at nedgangen fra 2011 til 2012 kan ha tilsvarende forklaring som nedgangen fra 2010 til 2011. Videre antas at nedgangen kan ha sammenheng med at advokater og andre som kan yte fri rettshjelp, etter hvert har fått økt kunnskap om hvilke faktiske og rettslige grunnlag som kan være gjenstand for klage.

Tallene i tabell 3.1 vil ligge til grunn for den videre analysen av utviklingen i 2012. Som følge av endrede registreringsrutiner vil Statens sivilrettsforvaltning f.o.m. 2012 også rapportere på krav innkommet og behandlet etter forvaltningsloven § 36. I 2012 mottok Statens sivilrettsforvaltning 22 krav etter § 36 og behandlet 23 krav jf. tabell 3.2. I tabell 3.2 er også omgjøringsbegjæringer skilt ut for å synliggjøre omfanget av dem.

Tabell 3.2 Antall saker inkludert krav etter § 36--innkommet og behandlet-2012

	Ordinære klager	Omgjøringsbegjæringer	§ 36-krav	Totalt
Innkomet	414	39	22	475
Behandlet	388	38	23	449

⁹ Omfatter kun innkomne ordinære klager

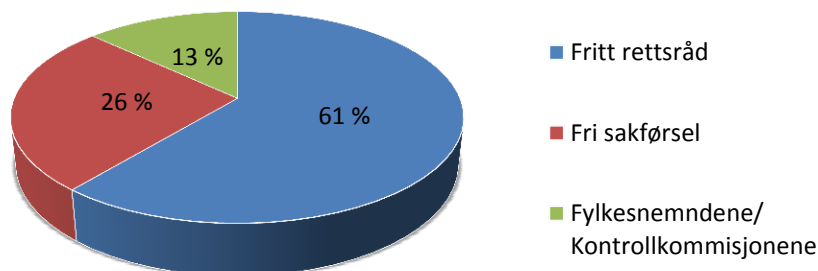
¹⁰ Omfatter behandlede ordinære klager samt omgjøringsbegjæringer

¹¹ Omfatter kun restanse på ordinære klager

Per 31.12.12 hadde Statens sivilrettsforvaltning en restanse på 47 saker, mens det per 31.12.11 var 33 saker i restanse. 92 % av restansen var ikke eldre enn 2 måneder. Ingen restanser var eldre enn 4 måneder pr. 31.12.12.

Figur 3.1 gir en oversikt over hvordan restansene fordeler seg etter sakstype.

Figur 3.1 Restanser – sakstype

Av saker som er behandlet i 2012 gjaldt 264 fritt rettsråd, 105 fri sakførsel, 19 fylkesnemndssaker/saker fra kontrollkomisjonene og 38 omgjøringsbegjæringer av egne vedtak, jf. tabell 3.3.

Tabell 3.3 Saker behandlet fordelt på type rettshjelpytelse

	2012		2011	
	Klager behandlet ¹²	% fordeling	Klager behandlet	% fordeling
Fritt rettsråd	264	62	339	66
Fri sakførsel	105	25	101	20
Fylkesnemndssak/ Kontrollkomisjonssak	19	5	16	3
Saksomkostninger¹³	0	0	5	1
Omgjøringsbegjæringer	38	9	53	10
Totalt	426	≈100	514	100

Det har vært en nedgang i antall behandlede klager om fritt rettsråd fra 339 saker i 2011 til 264 i 2012. Nedgangen er på 22 %, og har en sammenheng med en noe lavere inntøst av klager i 2012 sammenliknet med 2011. Videre har det vært en økning i antall behandlede klager over avslag på søknad om fri sakførselsaker, fra 20 % i 2011 til 25 % i 2012.

Statens innkrevingsentral fikk i 2010 overført kompetansen til å avgjøre saker om ettergivelse av saksomkostninger til det offentlige hvor hovedstolen utgjør inntil 1,5 ganger folketrygdens grunnbeløp. I de fleste sakene utgjør hovedstolen under 1,5 ganger folketrygdens grunnbeløp, slik at det er et fåtall saker som skal avgjøres av Statens sivilrettsforvaltning. Statens sivilrettsforvaltning har ikke mottatt søknader om ettergivelse av saksomkostninger til det offentlige i 2012.

¹² Behandlede krav etter forvaltningsloven § 36 er utelatt fra denne oversikten.

¹³ Søknad om ettergivelse av saksomkostnader til det offentlige, jf. Kongelig resolusjon av 18.03.88.

Antall omgjøringsbegjæringer av Statens sivilrettsforvaltnings egne vedtak har gått ned fra 53 i 2011 til 38 i 2012. Det relativt høye antallet i 2011 skyldtes i hovedsak at det ble fremmet flere omgjøringsbegjæringer i en og samme sak.

Tabell 3.4 Resultat av klagebehandling

	Omgjort	Stadfestet	% omgjort
Fritt rettsråd	30	234	12 %
Fri sakførsel	3	102	3 %
Fylkesnemndssaker	4	15	21 %
Saksomkostninger	0	0	0 %
Omgj. egne vedtak	3	35	8 %

I 2012 omgjorde Statens sivilrettsforvaltning 12 % av sakene om fritt rettsråd, og 3 % av sakene om fri sakførsel. I 2011 omgjorde Statens sivilrettsforvaltning 11 % av sakene om fritt rettsråd, og 8 % av sakene om fri sakførsel.

I 2012 omgjorde Statens sivilrettsforvaltning 8 % av egne vedtak på grunnlag av omgjøringsbegjæringer. Til sammenligning omgjorde Statens sivilrettsforvaltning 15 % av egne vedtak på dette grunnlag i 2011.

Når det gjelder fritt rettsråd er omgjøringsprosenten relativt stabil sammenlignet med 2011.

For fri sakførsel skyldes den lavere omgjøringsprosenten, sammenliknet med fritt rettsråd, hovedsakelig at Statens sivilrettsforvaltning kun behandler uprioriterte saker hvor adgangen til å innvilge fri sakførsel etter regelverket er svært restriktivt. Dette i motsetning til fritt rettsråd hvor Statens sivilrettsforvaltning behandler både prioriterte og uprioriterte saker, og hvor vilkårene for å innvilge fritt rettsråd er lempeligere. Følgelig er omgjøringsprosenten for fri sakførsel noe lavere enn for fritt rettsråd.

Tabell 3.5 Saker behandlet (fritt rettsråd/fri sakførsel) fordelt på fylkesmannsembetene

Fylkesmann	2012		2011	
	Antall	% fordeling	Antall	% fordeling
Aust-Agder	13	3,5	18	4,1
Buskerud	18	4,9	13	3,0
Finnmark	9	2,4	9	2,0
Hedmark	10	2,7	14	3,2
Hordaland	23	6,2	27	6,1
Møre og Romsdal	15	4,1	15	3,4
Nordland	15	4,1	11	2,5
Nord-Trøndelag	2	0,5	1	0,2
Oppland	5	1,4	8	1,8
Oslo og Akershus	118	32,0	122	27,7
Rogaland	6	1,6	18	4,1
Sogn og Fjordane	14	3,8	16	3,6
Sør-Trøndelag	29	7,9	27	6,1
Telemark	10	2,7	20	4,5
Troms	16	4,3	26	5,9
Vest-Agder	15	4,1	22	5,0
Vestfold	23	6,2	28	6,4
Østfold	28	7,6	29	6,6
Ukjent¹⁴	0	0	16	3,6
Totalt	369	100,0	440	100,0

Antall klagesaker som kommer inn fra de ulike fylkesmannsembetene varierer til dels betydelig. Dette har naturlig sammenheng med embetenes størrelse og antall søknader som kommer inn til hvert embete. Det har vært en viss nedgang fra 2011 til 2012 i saksinngangen fra fylkesmannsembetene. Dette har trolig sammenheng med at fylkesmannsembetene har registrert en viss nedgang i antall søknader om fri rettshjelp i 2012.

¹⁴ I 2011 var det i 16 av sakene ikke lagt inn statistiske opplysninger om hvilket fylkesmannsembete saken kom fra. Registreringsrutinene har blitt endret siden dette.

Tabell 3.6 Saksbehandlingstid

	2012	2011 2. halvår ¹⁵
Saksbehandlingstid	Andel behandlet i %	Andel behandlet i %
< 1 mnd	28	43
1 – 2 mnd	47	35
2 – 4 mnd	21	18
4 – 6 mnd	1	2
> 6 mnd	3	2
Totalt	100	100

Tabell 3.6 viser saksbehandlingstid fra klagen er mottatt til vedtak er fattet. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid er én måned. I saker hvor det har vært nødvendig å innhente dokumentasjon eller uttalelser, har det påløpt ytterligere saksbehandlingstid.

3.3 Utvikling 2013

Statens sivilrettsforvaltning har fra 2011 til 2012 registrert en nedgang på 9 % i antall innkomne saker. Det fremstår som noe usikkert hvilken saksinnngang Statens sivilrettsforvaltning kan forvente for 2013. Dette vil blant annet være avhengig av antall utlendingssaker, og hvor mange personer som benytter seg av rettshjelpsordningen.

Justis- og beredskapsdepartementets prøveprosjekt med førstelinjetjeneste hvor det ble ytt inntil en times gratis juridisk bistand ble avviklet ved årsskiftet 2012 - 2013. Avviklingen vil trolig føre til at personer som ellers ville benyttet denne tjenesten, istedenfor søker om fri rettshjelp. Videre er det usikkert om rettshjelptiltaket *Oslo kommune fri rettshjelp* vil kunne opprettholde driften i 2013. Dersom driften ikke videreføres, vil trolig personer som ellers ville oppsøkt dette rettshjelpstilbudet alternativt søke om fri rettshjelp. Disse forholdene kan ventes å medføre en økning i saksinngangen.

Statens sivilrettsforvaltning vil som tidligere følge nøye med på utviklingen av saksinngangen i tiden fremover.

Statens sivilrettsforvaltning vil være en premisleverandør i det forestående regelverksarbeidet på rettsfeltet.

Statens sivilrettsforvaltning vil videreføre det årlige seminaret for samtlige fylkesmannsembeter. Videre vil Statens sivilrettsforvaltning delta på de regionale samlingene i regi av fylkesmannsembetene.

¹⁵ Oversikten er basert på saker avgjort 2.halvår 2011 grunnet innføring av elektronisk saksbehandling og endrede registreringsrutiner

4. STADFESTELSE AV TESTAMENTER

Det følger av lov om arv m.m. av 03.03.72 nr. 5 (arveloven) at et testamente i enkelte tilfeller bare er gyldig når det er stadfestet av Kongen. Kongens kompetanse ble ved kgl. res. av 23. juni 1972 overført til Justisdepartementet. Den 01.01.07 ble Justisdepartementets kompetanse til å stadfeste testamenter etter arveloven § 33, § 34, § 48 og § 73 delegert videre til Statens sivilrettsforvaltning. Klager over Statens sivilrettsforvaltnings avgjørelser behandles av Justis- og beredskapsdepartementet.

4.1 Stadfestelse av testamenter – virksomheten 2012

Statens sivilrettsforvaltning besvarer muntlige henvendelser fra publikum og andre instanser om stadfestelse av testamenter.

4.2 Resultater 2012

I løpet av 2012 inkom det 5 saker vedrørende stadfestelse av testamenter. To søknader om stadfestelse av testamenter ble realitetsbehandlet.

Per 31.12.12 hadde Statens sivilrettsforvaltning tre saker i restanse

Tabell 4.1 Antall saker innkommet – behandlet – restanse.

	2012	2011
Innkommet	5	4
Behandlet	2	5
Restanse	3	0

Tabell 4.2 Resultat av behandlede saker

	2012	2011
Stadfestet	2	4
Avslått	0	1
Avvist	0	0

Statens sivilrettsforvaltning har en saksbehandlingstid på to måneder fra søknad kommer inn til vedtak foreligger. I saker hvor det er nødvendig å innhente dokumentasjon eller uttalelser vil det påløpe ytterligere saksbehandlingstid.

4.3 Utvikling 2013

Statens sivilrettsforvaltning forventer uendret saksinngang for 2013.

5. TOMTEFESTE

Statens sivilrettsforvaltning behandler klager over fylkesmennenes vedtak vedrørende oppreisning ved oversitting av frist for å kreve innløsning eller forlengelse av festeforhold, jf. tomtefesteloven § 36. Statens sivilrettsforvaltning behandler videre klager over fylkesmennenes vedtak om hva som skal følge med ved innløsning av punktfeste og i område der det er festet bort tomter til fritidshus etter en samlet plan, jf. tomtefesteloven § 37 tredje ledd, jf. tomtefesteforskriften § 5.

5.1 Tomtefeste – virksomheten 2012

Statens sivilrettsforvaltning har kontakt med fylkesmennene om praksis i saker om fristoppreisning og hva som skal følge med ved innløsning av tomtefesteforhold. Statens sivilrettsforvaltning har løpende besvart muntlige henvendelser om fristoppreisning og innløsningsspørsmål i tomtefesteforhold fra publikum og andre instanser.

5.2 Resultater 2012

I løpet av 2012 innkam det én klage over fylkesmennenes vedtak om oppreisning for oversitting av fristen for å kreve innløsning av festetomter. To klager er behandlet, hvorav én var restanse fra 2011.

Tabell 5.1 Antall saker innkommet – behandlet – restanse

	2012	2011
Innkomet	1	2
Behandlet	2	1
Restanse	0	1

Per 31.12.12 hadde Statens sivilrettsforvaltning ingen saker i restanse.

Tabell 5.2 Resultat av behandlede saker

	2012	2011
Stadfestet	1	1
Omgjort	0	0
Avvist	1	0

Statens sivilrettsforvaltning har en saksbehandlingstid på to måneder. I saker hvor det er nødvendig å innhente dokumentasjon eller uttalelser, vil det påløpe ytterligere saksbehandlingstid.

5.3 Utvikling 2013

Statens sivilrettsforvaltning forventer uendret saksinngang for 2013.

6. RETTFERDSVEDERLAG

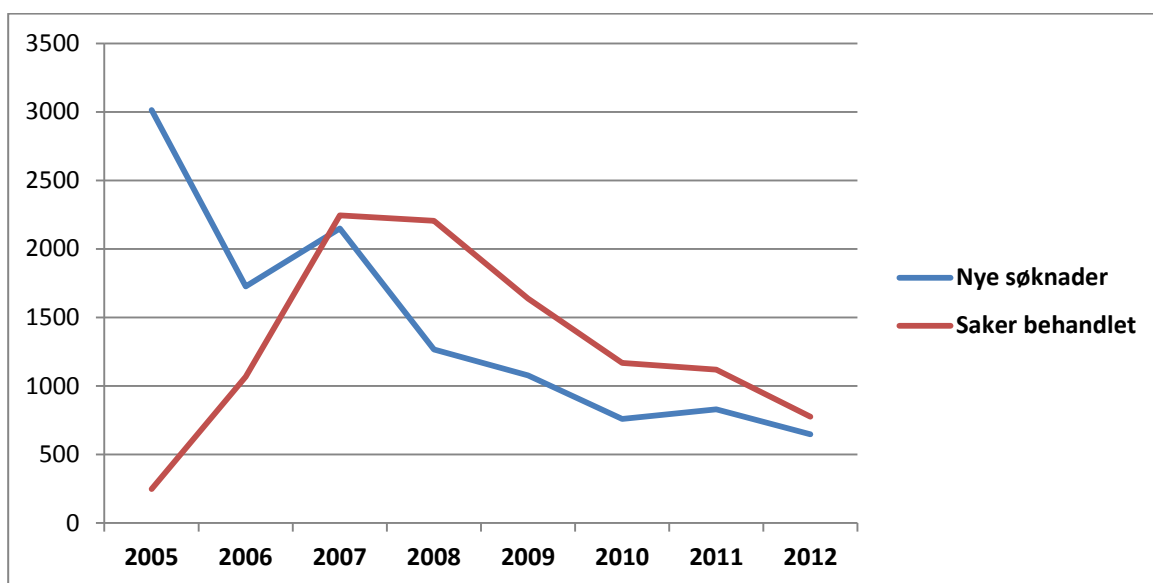
Rettferdsvederlagsordningen er Stortingets ordning. Etter denne kan enkeltpersoner søke om en skjønnsmessig kompensasjon fra staten når de er kommet særlig uheldig ut, og er påført skade eller ulempe som ikke dekkes etter alminnelige erstatningsregler eller gjennom trygde-, forsikrings- eller erstatningsordninger. Sakene avgjøres av utvalgene for rettferdsvederlag, som er Stortingets organ. Det er i dag to utvalg i arbeid. Statens sivilrettsforvaltning er tillagt oppgaven som sekretariat for utvalgene.

Den alminnelige rettferdsvederlagsordningen er nærmere beskrevet i St. prp. nr. 72 (1998-1999), Innst. S. nr. 4 (1999-2000), St. prp. nr. 65 (2006-2007) og Innst. S. nr. 262 (2006-2007). Stortinget har i tillegg vedtatt særordninger for krigsbarn (avsluttet), romanifolk/tatere og eldre utdanningsskadelidende samer og kvener, se St. meld. nr. 44 (2003-2004) og Innst. S. nr. 152 (2004-2005). Stortinget har videre vedtatt særordning for barn i barnehjem mv., se St. meld. nr. 24 (2004-2005) og Innst. S. nr. 217 (2004-2005).

6.1 Rettferdsvederlag – virksomheten 2012

Antall mottatte og behandlede søknader under rettferdsvederlagsordningen i 2012 viser at både inngangen av saker og behandlede saker har gått ned fra tidligere år, jf. Figur 6.1

Figur 6.1 Utvikling – søknader mottatt og behandlet i perioden 2005-2012

Statens sivilrettsforvaltning har utarbeidet årsrapport for 2011 på vegne av utvalgene. Rapporten ble behandlet av Stortinget uten vesentlige merknader ved vedtakelse av Innst. 328 S (2011-2012).

Også i 2012 er det arrangert halvårige møter med interesseorganisasjonen Stiftelsen rettferd for taperne. Statens sivilrettsforvaltning har videre etablert kontakt med Gatejuristen i Oslo. Det er også holdt regelmessige møter med utvalgsledelsen og faginstanser i tråd med innarbeidede rutiner, samt et årlig samarbeidsmøte med de mest aktuelle faginstansene. Det er avholdt møter med enkelte faginstanser i opplæringsøyemed. De ovennevnte kontaktpunktene er viktige for å ivareta god informasjonsflyt og for å bidra til likebehandling av sakene.

6.2 Resultater 2012

6.2.1 Nye søknader

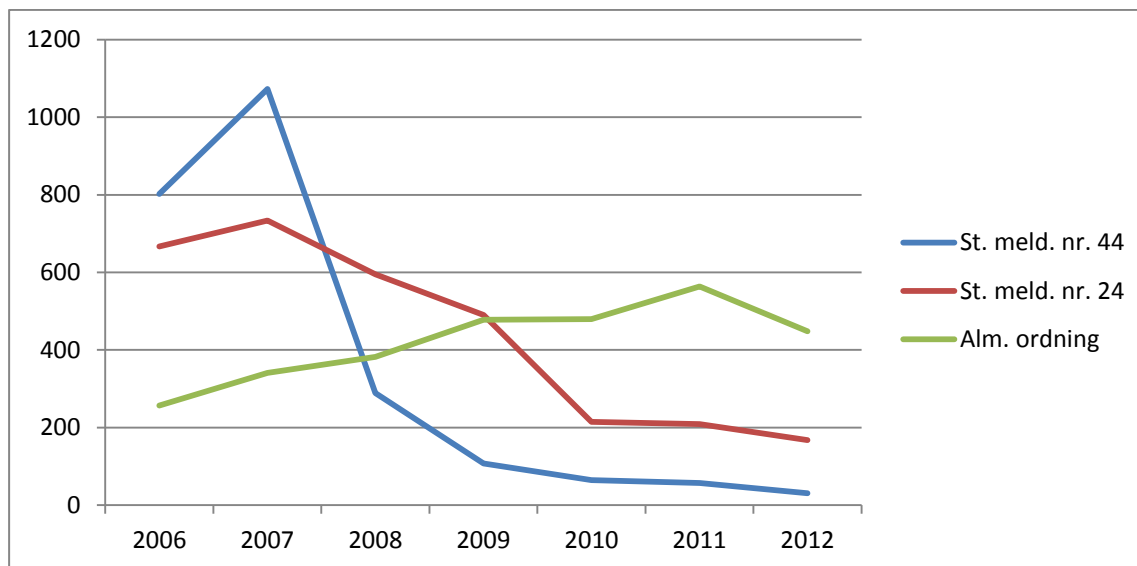
Det er mottatt 647 søknader i 2012 mot 830 i 2011. Det er en nedgang i antallet nye saker på 22 %. Nedgangen gjelder alle sakstyper, også alminnelig rettfærdsvederlagsordning, som de siste år gjennomgående har økt. Antall søknader etter alminnelig ordning har gått ned med 21 % fra 2011. Nedgangen er ellers merkbar innenfor særordningen for samer/kvener, der antall søknader har gått ned 73 % fra 2011. Tabell 6.1 viser hvordan søknadene fordeler seg på de ulike ordningene for 2012 og 2011.

Tabell 6.1 Saker mottatt, fordelt etter rettfærdsvederlagsordning

Søknader	2012		2011		11-12
	Innkomet	i %	Innkomet	i %	% endring
Romani/tatere	25	4	35	4	-29
Samer/kvener	6	1	22	3	-73
St. meld. nr. 24	168	26	209	25	-20
Alm. ordning	448	69	564	68	-21
Totalt søknader	647	≈100	830	≈100	-22

Figur 6.2 viser utviklingen for mottatte søknader fordelt på de ulike rettfærdsvederlagsordningene i perioden 2006 til 2012.

Figur 6.2 Utvikling – saker mottatt fordelt etter rettfærdsvederlagsordning 2006-2012¹⁶

Statens sivilrettsforvaltning har i 2012 også mottatt 61 omgjøringsbegjæringer¹⁷ etter vedtak.

¹⁶ St. meld. nr. 44 omfatter krigsbarn, romani/tatere og samer/kvener. Søknadsfristen for krigsbarn gikk ut 01.01.08.

¹⁷ Det er ikke tidligere rapportert særskilt på mottatte omgjøringsbegjæringer, og sammenlignbare tall fra 2011 er ikke tilgjengelige som følge av andre registreringsmåter før implementering av elektronisk saksbehandlingssystem. Omgjøringsbegjæringerne er ikke delt opp etter sakstype, men begjæringerne knytter seg i hovedsak til alminnelig rettfærdsvederlagsordning.

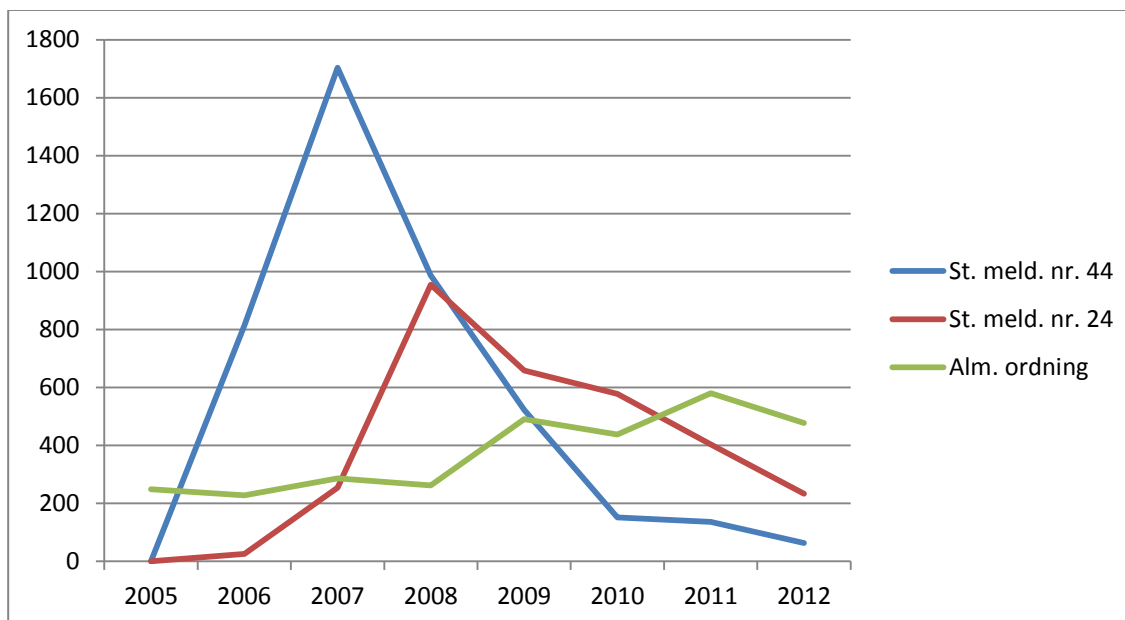
6.2.2 Behandlede saker

Utvalgene har i 2012 til sammen holdt 19 møter og avgjort 775 saker.

Antall behandlede saker har gått ned med 31 % fra 2011. Det skyldes dels de senere års nedgang i søknadsmengde, samt at utvalgene har fått færre saker til behandling som følge av økt saksbehandlingstid i enkelte forberedende faginstanser. Det vises til at de fleste søknadene nå behandles etter alminnelig rettferdsvederlagsordning. Disse sakene er mer tidkrevende å behandle enn saker etter særordningene, noe som har medført en økning i saksbehandlingstid og restanse hos enkelte faginstanser. Videre er svært mange av sakene til forberedende behandling i flere faginstanser med til dels ulik saksbehandlingstid. Uttalelse fra samtlige faginstanser må foreligge før Statens sivilrettsforvaltning kan ferdigstille innstilling til utvalgene.

Antall behandlede saker sett i sammenheng med mottatte søknader viser likevel en generell tendens til nedgang av saker under rettferdsvederlagsordningen sammenlignet med tidligere år. Figur 6.3 nedenfor viser utviklingen i saksmengden som utvalgene har behandlet fra 2005 - 2012.

Figur 6.3 Utvikling – saker behandlet i 2005-2012

Det har vært en nedgang i behandlede saker for alle typer saker. Størst er nedgangen for særordningene. Oversikt over hvordan de behandlede sakene fordeler seg på rettferdsvederlagsordningene fremgår av tabell 6.2.

Tabell 6.2 Behandlede saker fordelt på rettfærdsvederlagsordning

	2012		2011		11-12
Søknader	Behandlet	i %	Behandlet	i %	% endring
Krigsbarn	1	0	7	1	-86
Romani/tatere	43	5	93	8	-54
Samer/kvener	19	2	36	3	-47
St. meld. nr. 24	234	27	404	33	-42
Alm. ordning	478	55	580	48	-18
Totalt UR-beh.	775	89	1120	≈92	-31
Avvist av SRF	91	11	100	8	-9
Tot. UR + SRF	866	≈100	1220	≈100	-29

Utvalgene har også behandlet åtte omgjøringsbegjæringer¹⁸, hvorav to førte til innvilgelse av rettfærdsvederlag. Det er ikke klageadgang til Stortinget over utvalgenes vedtak, jf. Innst. S. nr. 4 (1999-2000). Utvalgsbehandling av omgjøringsbegjæringer forutsetter at det er fremlagt nye opplysninger som kan være av betydning for sakens utfall. Statens sivilrettsforvaltning har fullmakt til å avvise omgjøringsbegjæringer hvor dette ikke er tilfellet. Statens sivilrettsforvaltning har i 2012 avvist 39 omgjøringsbegjæringer fra fornyet behandling.

Statens sivilrettsforvaltning er også gitt fullmakt til å avvise saker som av ulike årsaker ikke anses omfattet av rettfærdsvederlagsordningen, jf. Innst. S. nr. 4 (1999-2000). Det ble i 2012 avvist 91 søknader fra behandling i utvalgene. I tillegg er enkeltgrunnlag avvist fra realitetsbehandling, mens saken for øvrig er tatt til videre behandling. Totalt er 280 søknadsgrunnlag avvist som følge av at forholdet ikke anses omfattet av rettfærdsvederlagsordningen. Dette antallet omfatter grunnlag både fra søknader som er avvist i sin helhet og fra søknader hvor enkeltgrunnlag er avvist, mens saken for øvrig er tatt til behandling. Mer spesifikk begrunnelse for avvisningen fremgår av tabell 6.3. Rettfærdsvederlag kan som hovedregel tilkjennes den som selv har lidd urett når det offentlige kan klandres for det inntrufne. Dersom søkeren dør før saken er ferdig behandlet, skal søknaden anses som bortfalt, jf. St.prp. nr. 72 (1998-1999) side 2. Statens sivilrettsforvaltning har i 2012 innstilt saksbehandlingen i ni saker før vedtak er truffet, som følge av at søker er død.

¹⁸ Det er ikke tidligere rapportert særskilt om vedtak over omgjøringsbegjæringer. Disse har tidligere vært omfattet av utvalgsvedtak og avvisninger fra Statens sivilrettsforvaltning i oversikten i tabell 6.3.

Tabell 6.3 Grunnlag for avvisning

Avvisningsgrunnlag	2012	
	Antall	i %
Omfattes av voldsoffererstatning	107	38
Omfattes av NPE	11	4
Gjelder trygdeforhold	6	2
Behandlet ved domstolen	2	1
Ikke rettslig foreldet	10	4
Gjelder private rettsforhold	2	1
Vanskelige oppvekstforhold/mobbing	107	38
Annet	35	12
Totalt	280	≈100

Tabell 6.4 viser at 1 042 søknadsgrunnlag er behandlet etter alminnelig ordning. Dette gir inntrykk av en betydelig nedgang fra 1 679 i 2011. Forskjellen skyldes imidlertid i stor grad endrede registreringsmåter etter innføring av elektronisk saksbehandlingssystem.¹⁹ Antallet behandlede saker etter alminnelig ordning er 478. Forskjellen mellom antall saker og antall grunnlag viser at det gjennomgående er flere søknadsgrunnlag i hver sak.

Tabell 6.4 Alminnelig rettfærdsvederlagsordning – søknadsgrunnlag og utfall

Søknadsgrunnlag	2012		
	Antall	% innvilget	% avslått
Svikt i barnevernstjenesten	331	42	58
Mangler ved skolegang	376	19	81
Spesialscole – kritikkverdige forhold	15	27	73
Behandlingshjem – kritikkverdige forhold	38	18	82
Fysiske/sekssuelle overgrep	148	43	57
Pasientskade	63	27	73
Annet	71	13	87
Totalt	1042	30	70

6.2.3 Utbetalt rettfærdsvederlag

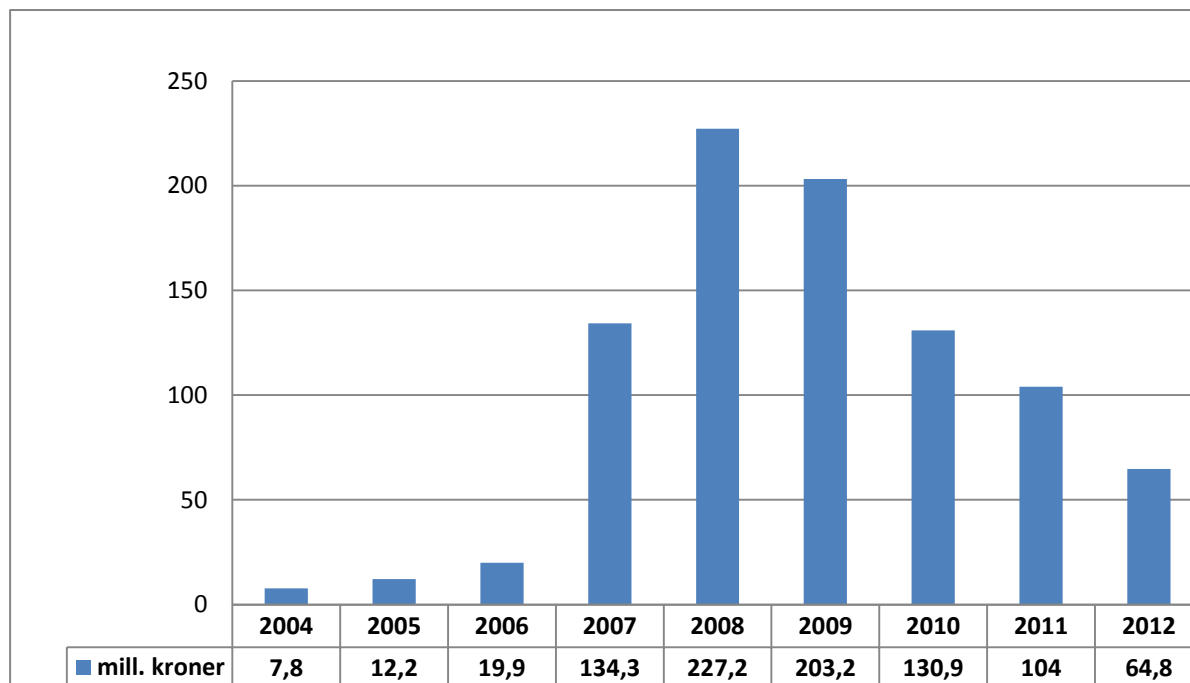
Det er i 2012 utbetalt kr 64 830 000 i rettfærdsvederlag fra staten. Dette er en vesentlig reduksjon fra året før (38 %), da det ble utbetalt kr 104 005 000. Nedgangen i utbetalt rettfærdsvederlag er dels en følge av at tallet på behandlede saker etter særordningene har gått ned.²⁰ I disse sakene gjelder lempede beviskrav for å innvilge rettfærdsvederlag, samt at det i saker etter St.meld. nr. 24 (2004-2005) kan innvilges høyere rettfærdsvederlag enn i andre saker. Saker etter særordningene har følgelig resultert i en høyere

¹⁹ Søknadsgrunnlagene i tabell 6.6 fungerer som kategorier som tar høyde for flere lignende anførsler i en sak, eksempelvis flere anførsler om kritikkverdige forhold fra barnevernet. Etter innføring av elektronisk saksbehandlingssystem foretas kun én registrering under den enkelte kategori

²⁰ Det vises særlig til antall behandlede saker etter St. meld. nr. 24 (2004-2005), som har gitt de høyeste rettfærdsvederlagene, har hatt en nedgang på 42 % fra 2011, jf. tabell 6.3.

innvilgelsesprosent og høyere rettfærdsvederlag enn saker etter alminnelig ordning. Videre skyldes nedgangen at enkelte faginstanser har lengre saksbehandlingstid og har ferdigstilt færre saker, med den følge at utvalgene har hatt færre saker til behandling, jf. andre avsnitt under punkt 6.2.2. Figuren nedenfor viser utviklingen i utbetalt rettfærdsvederlag fra 2004 til 2012.

Figur 6.4 Utvikling – utbetalt rettfærdsvederlag 2004-2012 (i mill. kroner)

I henhold til Innst. S. nr. 217 (2004-2005) kan det innvilges rettfærdsvederlag med inntil kr 300 000 i saker som omfattes av særordningen for barnehjemsbarn m.v. (St. meld. nr. 24 (2004-2005)). Når det gjelder de øvrige rettfærdsvederlagsordningene har utvalgene fullmakt til å innvilge rettfærdsvederlag med inntil kr 250 000.

Det følger av særordningen for romanifolk/tatere (nedfelt i St. meld. nr. 44 (2003-2004) at det i saker som omhandler flere grunnlag etter nærmere vilkår kan tilkjennes rettfærdsvederlag som i sum overskrider de beløpsgrenser som gjelder etter hver enkelt ordning, jf. Innst. S nr. 152 (2004-2005) side 9. I 2012 ble det truffet vedtak i én slik sak.

Det er innvilget rettfærdsvederlag i 61 % av de behandlede sakene. Dette utgjør en liten nedgang i innvilgelsesprosent fra 2011, men stadfester nedgangen i innvilgelser som har vist seg de senere år. I 2011 ble det innvilget rettfærdsvederlag i 65 % av sakene, mens det i 2010 var innvilgelse av rettfærdsvederlag i 76 % av sakene. Utviklingen er i samsvar med at antallet behandlede saker etter særordningene går ned, som nevnt over.

Tabell 6.5 viser hvordan de 474 søknadene og to omgjøringsbegjæringer som utvalgene har innvilget fordeler seg på de ulike rettfærdsvederlagsordningene, og hvordan resultatet i saken er blitt med hensyn til vederlagsnivå – fra kr 20 000 og til over kr 300 000. Videre fremgår det at i alt 301 søknader er avslått i sin helhet.

Tabell 6.5 Vederlagsnivå fordelt på de ulike rettferdsvederlagsordningene

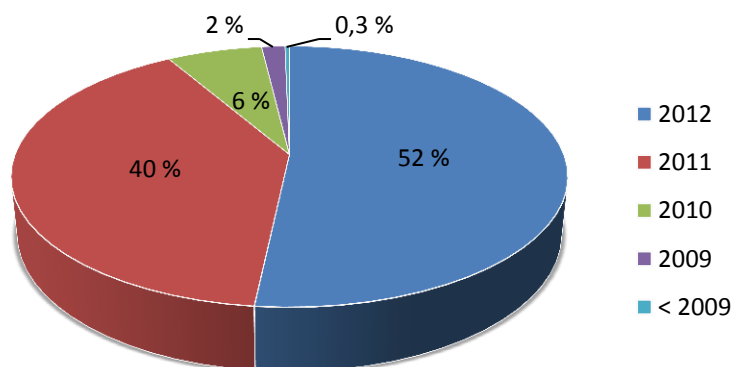
	Avslag	1'- 20'	21'- 50'	51'- 100'	101'- 150'	151'- 200'	201'- 300'	> 300	Totalt
Krigsbarn	0	0	0	0	0	0	1	0	1
Romani/tatere	1	16	8	8	9	1	0	0	43
Samer/kvener	10	0	0	9	0	0	0	0	19
St. meld. nr. 24	19	0	17	33	71	39	54	1	234
Alm. ordning	271	0	36	108	54	5	6	0	480
Totalt	301	16	61	158	134	45	61	1	777

6.2.4 Restanse

Det er ved årsskiftet 996 søknader om rettferdsvederlag i restanse, en nedgang fra 1218 søknader året før. I tillegg er 16 omgjøringsbegjæringer i restanse. Av restansen er 126 saker ferdig utredet og i prosess for behandling i utvalgene. Til sammenligning var 252 saker klare for utvalgene på samme tidspunkt i fjor., Det er for tiden en utfordring å ha et tilstrekkelig antall ferdigstilte saker til behandling for to utvalg grunnet færre mottatte søknader over tid, samt nedgangen i uttalelser fra enkelte sentrale faginstanser.

Flertallet av restansesakene er mottatt i løpet av 2012, jf. figur 6.5.

Figur 6.5 Restanser fordelt på år saken er mottatt hos Statens sivilrettsforvaltning

En søknad om rettferdsvederlag kan omhandle flere grunnlag slik at én sak kan være under utredning hos flere faginstanser. Ved årsskiftet var totalt 834 grunnlag under utredende behandling i faginstansene.

Tabell 6.6 Restanser i faginstansene²¹

Restanser i faginstansene	Søknader fra 2010	Søknader fra 2011	Søknader fra 2012	Restanse 2012	Restanse 2011
Bufdir	4	186	337	527	570
Udir		13	208	221	334
H-dir			55	55	139
AV-dir	10	10	11	31	51
Totalt	14	209	611	834	1094

6.2.5 Saksbehandlingstid

Statens sivilrettsforvaltning har i 2012 overholdt de resultatmål som er fastsatt for saksbehandlingstiden på dette feltet. Saker der Statens sivilrettsforvaltning er eneste faginstans behandles gjennomgående innenfor 6 måneder.²² I saker hvor utredningen foretas av ekstern faginstans er samlet saksbehandlingstid hos Statens sivilrettsforvaltning innenfor to måneder.

Når en sak utredes hos andre faginstanser er målsettingen at saksbehandlingstiden i faginstans ikke skal overskride 12 måneder.

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet opplyser om en gjennomsnittlig saksbehandlingstid på 16 måneder i 2012. Imidlertid opplyses det at saksbehandlingstiden for saker som behandles etter alminnelig rettfærdsvederlagsordning er 17,9 måneder. Disse sakene utgjør også den største delen av sakene. Videre opplyser Utdanningsdirektoratet om 12 måneder i gjennomsnittlig saksbehandlingstid.

Arbeids- og velferdsdirektoratet opplyser om gjennomsnittlig 22 måneders saksbehandlingstid og Helsedirektoratet opplyser om en gjennomsnittlig saksbehandlingstid på 13 måneder.

Når Statens sivilrettsforvaltning har ferdigstilt saken, tar det i underkant av to måneder før saken behandles i utvalgene. Tiden fra søknaden er mottatt til vedtaket foreligger, såkalt "brutto saksbehandlingstid", fordeles i ulike tidsintervaller slik det fremgår av tabell 6.7 nedenfor. Den gjennomsnittlige bruttotiden er 18 måneder, mot 22 måneder i 2011.

²¹ Tallene i tabell 6.11 er rapportert til Statens sivilrettsforvaltning av de enkelte faginstanser.

²² Etter å ha foretatt nødvendige endringer i det elektroniske saksbehandlingssystemet, har Statens sivilrettsforvaltning fra årsskiftet begynt å registrere særskilt på saker der sekretariatet er eneste faginstans. Det legges dermed til grunn at det fra og med 2013 vil kunne rapporteres mer nøyaktig på egen saksbehandlingstid i slike saker.

Tabell 6.7 Brutto saksbehandlingstid – utvalgsbehandlede saker

	2012	2011 2. halvår ²³
Saksbehandlingstid	Andel behandlet i %	Andel behandlet i %
< 4 mnd	0,4	0,6
4 – 6 mnd	2,3	0,6
6 – 12 mnd	14	7,2
12 – 18 mnd	21	10,4
>18 mnd	62	81,1
Totalt	100	100

6.3 Utvikling 2013

Statens sivilrettsforvaltning vil i 2013 fortsette arbeidet med å videreføre og utvikle det gode samarbeidet som er mellom utvalgsledelsen, sekretariat og faginstanser. Det vil fortsatt arbeides med å oppdatere og videreutvikle retningslinjer og erfaringsbaser for å sikre likebehandling av sakene og en mest mulig effektiv sakshåndtering, særlig med tanke på saker etter alminnelig rettferdsvederlagsordning. Slik Statens sivilrettsforvaltning ser det er imidlertid økningen i saksbehandlingstid i enkelte sentrale faginstanser en utfordring med hensyn til ferdigstillelse av saker innen rimelig tid.

Som følge av nedgangen i antall mottatte søknader er saker til behandling for utvalgene betydelig færre enn tidligere år, og det forventes at dette vil vedvare fremover.

I løpet av 2013 tar Statens sivilrettsforvaltning sikte på å innføre elektronisk dokumentutveksling med flere faginstanser i rettferdsvederlagssaker. Fra høsten 2013 vil dette følges opp med elektronisk samhandling med utvalget. Den elektroniske samhandlingen med utvalgene skal være etablert og ferdig innarbeidet til januar 2014, da nytt utvalg skal oppnevnes fra dette tidspunkt. Elektronisk oversendelse av saksdokumentasjon er et effektiviseringstiltak som vil virke tidsbesparende og skape bedre informasjonsflyt mellom Statens sivilrettsforvaltning, faginstanser og utvalg under hele saksprosessen.

Den gode kontakten som er etablert med interesseorganisasjoner vil også bli videreført i 2013.

²³ Oversikten er basert på saker avgjort 2.halvår 2011 grunnet innføring av elektronisk saksbehandling og endrede registreringsrutiner.

7. VOLDSOFFERERSTATNING

Statens sivilrettsforvaltning utøver sekretariatsfunksjon for Erstatningsnemnda for voldsofre (nemnda). Nemnda behandler klager over vedtak fattet av Kontoret for voldsoffererstatning (KFV) etter voldsoffererstatningsloven. Statens sivilrettsforvaltning er delegert myndighet til å fatte vedtak i de saker hvor avgjørelsen ikke byr på vesentlig tvil eller krever medisinsk kompetanse. Nemndas vedtak anonymiseres og oversendes fortløpende til Lovdata for publisering.

7.1 Voldsoffererstatning – virksomheten 2012

Høy produksjon har vært en overordnet målsetting hos Statens sivilrettsforvaltning i 2012. Inngangen av klagesaker fra KFV har økt, og vi har mottatt de første klagesakene med grunnlag i terrorhandlingene den 22. juli 2011. For å imøtekomme saksinngangen har Statens sivilrettsforvaltning styrket saksbehandlergruppen og økt nemndas kapasitet ved å arrangere nemndsmøter over to dager månedlig. Det ble gjennomført 12 nemndsmøter i 2012, hvorav ni av møtene gikk over to dager.

Antallet ferdigbehandlede saker er økt med 81 % fra 2011.

Statens sivilrettsforvaltning mottok i 2012 én stevning, der vedtaket fra nemnda ble påstått ugyldig. Vedtaket ga ikke medhold i klagen. Grunnlaget for nemndas avgjørelse er voldsoffererstatningsloven § 1 og avgrensning av den personkrets som omfattes av ordningen. I dom fra Stavanger tingrett ble vedtaket ansett gyldig og staten frifunnet.

Videre mottok Statens sivilrettsforvaltning rettsavgjørelser i to andre saker som omhandlet vedtak fattet i klageomgangen, der stevning var mottatt i 2011. En sak gjaldt personskade forårsaket av nyttårsrakett, som ikke er ansett omfattet av voldsoffererstatningsordningen. Dom fra Ofoten tingrett fant vedtaket gyldig og staten ble frifunnet. Den andre saken gjelder bl.a. fastsettelsen av den øvre beløpsgrensen for voldsoffererstatning, jf. § 11. I dom fra Oslo tingrett er vedtaket kjent gyldig og staten frifunnet. Dommen er anket til Høyesterett.

Etter endringen av voldsoffererstatningsloven i 2012 er det for voldshendelser som har funnet sted fra og med 1. januar 2011 anledning til å få realitetsdom for oppreisningsbeløpet, dersom dette ikke har vært prøvd av domstolene tidligere, jf. § 17a. Statens sivilrettsforvaltning har ikke mottatt stevninger i 2012 hvor det er lagt ned påstand om fastsettelse av oppreisningsbeløpet.

I løpet av 2012 har Statens sivilrettsforvaltning fått varsel om fem saker hvor forvaltningen er klaget inn for Sivilombudsmannen i forbindelse med klagebehandlingen av voldsoffererstatningssaker. I alle sakene har Sivilombudsmannen uttalt at det ikke er grunnlag for kritikk av forvaltningsbehandlingen, den siste uttalelsen kom 9. januar 2013. I samme periode fikk Statens sivilrettsforvaltning en uttalelse fra Sivilombudsmannen i en sak som ble innklaget i 2011. Denne klagen er omtalt i årsrapporten for 2011. Sivilombudsmannen anmodet her nemnda om å vurdere lovanvendelsen på nytt. På grunnlag av spesielle forholdene i saken omgjorde nemnda sitt vedtak til søkerens gunst.

7.2 Resultater 2012

Statens sivilrettsforvaltning mottok 1096 saker i 2012, jf. tabell 7.1. Av disse var 1004 klagesaker oversendt fra KFV, inkludert 28 klagesaker tilknyttet 22. juli 2011-komplekset. Dette representerer en økning på 63 % i inngang av klagesaker sammenlignet med 2011,

hvor vi mottok 671 klagesaker fra KFV. De øvrige mottatte sakene gjelder tilleggserstatning, omgjøringsbegjæringer og sakskostnadskrav.

Tabell 7.1 Antall saker innkommet-behandlet-restanse

	2012	2011	% endring 2011-2012
Innkomet	1096	671	63,3
Behandlet	1036	572	81,1
Restanse	410	350	17,1

Nemnda og Statens sivilrettsforvaltning behandlet til sammen 1036 saker i 2012, jf. tabell 7.1. Dette representerer en økning i antall avgjorte saker med 81 % sammenlignet med 2011. Av det samlede antall ferdigbehandlede saker har Statens sivilrettsforvaltning avgjort 306 saker etter delegasjonsfullmakten, og nemnda har avgjort 730 saker, jf. tabell 7.2. Andelen saker som behandles etter delegert fullmakt av Statens sivilrettsforvaltning er 30 % av det totale antall fattede vedtak. Dette er noe lavere enn i 2011 da andelen var 33 %. Økningen i antall behandlede saker i 2012 har dermed vært tilnærmet lik for nemnda og Statens sivilrettsforvaltning.

Restansen var ved utgangen av 2012 på 410 saker. Det redegjøres nærmere for restansesituasjonen i avsnitt 7.2.4.

Tabell 7.2 Fordeling behandlede saker

	2012		2011	
	Saker behandlet	% fordeling	Søknader behandlet	% fordeling
Klager, omgjøringsbegjæringer	683	66	362	64
22. juli-saker	28	3	-	
Regresskrav	6	1	12	2
Sakskostnader	13	1	7	1
Totalt nemndsbehandlet	730	70	381	67
Klager, omgjøringsbegjæringer (SRF)	172	17	136	25
22. juli-saker	-		-	
Regresskrav (SRF)	101	10	35	5
Sakskostnader (SRF)	33	3	20	3
Totalt delegert behandlet	306	30	191	33
Totalt behandlet	1036	100	572	100

Klagene har ført fram i 29 % av sakene når man holder sakene etter 22. juli 2011 utenfor, jf. tabell 7.3. Året før var tilsvarende tall 24 %. I 22. juli 2011-sakene var omgjøringsandelen på 75 %, jf. avsnitt 7.2.1. I regresssakene ble det gitt medhold i fire saker, noe som utgjør 4 % av det totale antall klager.

Tabell 7.3 Resultat av klagebehandling

Klagebehandling			
	Medhold	Stadfestelse	% omgjort
Klagesaker	249	606	29
22. juli 2011-saker	21	7	75
Regressaker	4	103	4
Behandlete saksomkostningskrav			
	Innvilget	Avslått	% innvilget
Sakskostnader	36	10	78

7.2.1 Pilotprosjektet med grunnlag i hendelsene 22. juli 2011

Bistandsadvokatene i 22. juli-saken opprettet en arbeidsgruppe som i april 2012 fremmet de første søknadene om voldsoffererstatning med grunnlag i hendelsene i Regjeringskvartalet og på Utøya. De 14 pilotsakene var egnet til å belyse de ulike skadeforhold etter terrorhendelsene. Sakene omfattet skadelidte, hjelpemannskap og etterlatte foreldre og søsken. Det ble fattet til sammen 21 vedtak om voldsoffererstatning i pilotsakene.

For saker etter 22. juli 2011 er det gjort unntak fra vilkåret i voldsoffererstatningsloven § 3, om at erstatningskravet måtte fremsettes mot skadevolderen under rettssaken, jf. Prop. 65 L (2011-2012), side 10. Bistandsadvokatenes arbeidsgruppe fremmet følgelig erstatningskravene direkte for KFV som søknader om voldsoffererstatning. Alle vedtakene i pilotsakene ble påklaget til nemnda.

Voldsoffererstatningsloven ble i 2012 endret med virkning fra 1. januar 2011. Med hjemmel i § 14, sjette ledd, ble forskrift vedtatt om muntlig konferanse i prinsipielle saker. Forskriften trådte i kraft september 2012. I medhold av forskriften arrangerte nemnda og Statens sivilrettsforvaltning muntlige konferanser i pilotsakene i oktober 2012.

I november 2012 fattet nemnda vedtak i pilotsakene. I 18 av de 21 vedtakene omgjorde nemnda KFVs vedtak til søkerens gunst. Dette gjaldt økning av oppreisningsbeløpene for de skadelidte og etterlatte, samt tilkjent oppreisning til voksne etterlatte søsken.

Nemnda har gjennom vedtakene i pilotsakene gitt grunnlag for den videre fastsettelsen av oppreisningsbeløpene i saker som springer ut av 22. juli-hendelsene. Det er ikke mottatt stevninger som knytter seg til nemndas fastsettelse av oppreisningsbeløpene i disse sakene.

Nemnda behandlet i desember 2012 ytterligere sju saker med grunnlag i terrorhendelsene 22. juli 2011.

7.2.2 Utbetalinger

Det er i alt tilkjent kr 21 413 106 i voldsoffererstatning av nemnda og Statens sivilrettsforvaltning i 2012, jf. tabell 7.4. Dette er mer enn en fordobling fra 2011. Beløpet omfatter også tilkjente sakskostnader, klage vedrørende tilleggssøknad og omgjøringsbegjæringer.

Den største erstatningsposten er oppreisning i medhold av voldsoffererstatningsloven § 6, med kr 15 440 000. Beløpet inkluderer kr 2 625 000 som ble tilkjent i ytterligere oppreisning

i 22. juli 2011-sakene. Totalbeløpet utgjør nesten det tredobbelte av tilkjent oppreisning i 2011. Den økte klagesaksbehandlingen anses som hovedårsaken til økningen i oppreisningsutbetalingene.

I alt er det tilkjent kr 482 464 inklusive merverdiavgift i sakskostnader med hjemmel i forvaltningsloven § 36. Dette tilsvarer mer enn en fordobling av tilkjente sakskostnader sammenlignet med 2011. Hovedårsaken er å finne i den økte klagesaksbehandlingen og at det er gitt medhold i 29 % av klagen i 2012.

I 2012 ble 29 saker returnert KfV for utmåling av voldsoffererstatningen etter at det var gitt medhold i klagen, mot 17 saker i 2011.

Tabell 7.4 Fordeling av erstatningsposter

Erstatningsposter	2012		2011	
	Antall	Sum kr	Antall	Sum kr
§ 4 – økonomisk tap	51	4 477 372	24	3 171 976
§ 5 – menerstatning	7	940 000	8	1 232 772
§ 6 – oppreisning	182	15 440 000	72	5 405 000
§ 14 – sakkyndige erkl.	1	25 000	0	
§ 15 – ettergivelse regress	4	48 270	4	240 061
fvl § 36 – sakskostnader	41	482 464	23	213 138
Sum utbetalt i kroner		21 413 106		10 262 947
Returnert KfV for utmåling	29		17	

7.2.3 Saksbehandlingstid

Tildelingsbrevet fastsetter et mål for saksbehandlingstiden for delegerte klagesaker som behandles av Statens sivilrettsforvaltning på 4 mnd. I 2012 ble 70 % av de delegerte klagesakene behandlet innen kravfristen. Totalt 95 % av de delegerte sakene ble ferdigbehandlet innen 6 mnd. i 2012, jf. tabell 7.5.

Tabell 7.5 Saksbehandlingstid²⁴

Saksbehandlingstid	Andel nemda i %		Andel delegert i %	
	2012	2011 2.halvår	2012	2011 2.halvår
< 1 mnd	0	0	0	0
1 – 2 mnd	0	0	33	12
2 – 4 mnd	2	3	37	24
4 – 6 mnd	26	22	25	45
6 – 8 mnd	47	60	3	18
8 – 10 mnd	21	12	1	1
> 10 mnd	4	3	1	0
Totalt	100	100	100	100

²⁴ Oversikten for 2011 er basert på saker avgjort 2.halvår grunnet innføring av elektronisk saksbehandling og endrede registreringsrutiner.

For klager som behandles i nemnda er tildelingsbrevets krav til saksbehandlingstid 6 mnd. I 2012 ble 28 % av sakene behandlet innen kravfrist. I 72 % av sakene behandlet av nemnda var saksbehandlingstiden over seks måneder.

For saker som ble behandlet av nemnda var gjennomsnittlig saksbehandlingstid seks måneder i 2012. Dette til tross for at 72 % av sakene har en saksbehandlingstid over seks måneder. Dette har sammenheng med at en stor andel av sakene er ferdigbehandlet i intervallet 6-8 mnd. og dermed kort tid etter fristens utløp. For delegerte saker behandlet av Statens sivilrettsforvaltning var gjennomsnittlig saksbehandlingstid 2 måneder i 2012.

Samlet gjennomsnittlig saksbehandlingstid var 5 måneder i 2012.

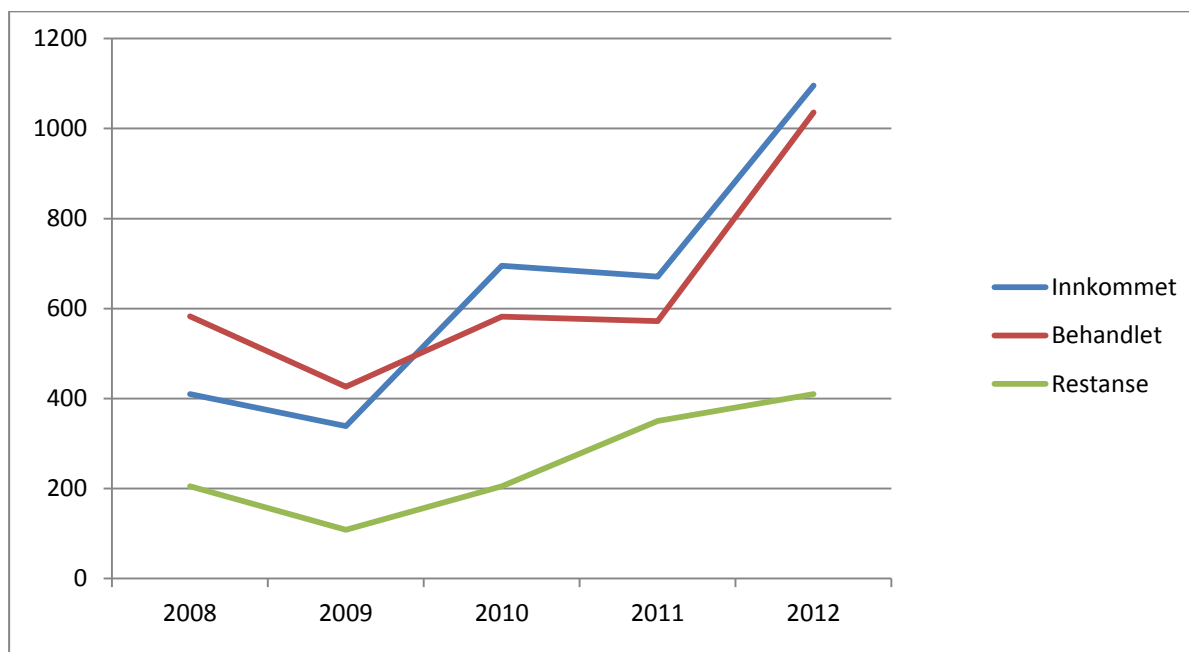
7.2.4 Restanse

Per 31. desember 2012 var den totale restansen 410 saker. Av disse var 112 saker ferdigstilt av Statens sivilrettsforvaltning for behandling i nemnda. Restansen har økt sammenlignet med 2011, da restansen var 350 saker. Dette skyldes den betydelige økningen i inngangen av saker sammenlignet med 2011.

Restansen består i hovedsak av saker innkommet til Statens sivilrettsforvaltning i løpet av 2012. Totalt 99,5 % av sakene er fra 2012.

Figur 7.1. nedenfor viser utviklingen i inngangen av saker, antall fattede vedtak og restansen de siste fem årene. Som det fremgår, har inngangen av nye saker og antall behandlede saker vært stigende siden 2009. Restansen har også økt som en følge av dette, men i mindre grad enn inngangen av nye saker.

Figur 7.1 Utvikling – innkommet, behandlet og restanse 2008-2012

7.3 Utvikling 2013

Statens sivilrettsforvaltning og nemnda vil i 2013 arbeide for å opprettholde det høye saksavviklingsnivået som er holdt gjennom 2012. Det er grunn til å fremheve betydningen

av jevnlige oversendelser av et tilstrekkelig antall saker fra Kontoret for voldsoffererstatning, samt betydningen av god dialog for så tidlig som mulig å vite omfanget av klagesakene.

Statens sivilrettsforvaltning vil i 2013 tilrettelegge for elektronisk dokumentutveksling med Kontoret for voldsoffererstatning.

Det skal oppnevnes ny nemnd fra 1. januar 2014. Statens sivilrettsforvaltning vil i 2013 bistå Justis- og beredskapsdepartementet i dette arbeidet.

Statens sivilrettsforvaltning vil oversende en skriftlig risikoanalyse for voldsoffererstatningsfeltet innen 11. april 2013.

8. VERGEMÅL

Stortinget vedtok 4. mars 2010 ny vergemålslov, som forventes å tre i kraft fra 1. juli 2013. Sentral vergemålsmyndighet er vedtatt lagt til Statens sivilrettsforvaltning (SRF) fra 1. januar 2013.

Den sentrale vergemålsmyndigheten skal være klageinstans for fylkesmannens vedtak etter vergemålsloven og skal føre tilsyn med fylkesmannens oppgaver etter vergemålsloven (legalitets- og finansielt tilsyn). Sentral vergemålsmyndighet skal i tillegg fastsette hvilke finansinstitusjoner som fylkesmennene skal benytte for midlene til personer med verge, og skal forhandle med finansinstitusjonene om innskuddsvilkår. Sentral vergemålsmyndighet skal delta i etatsstyring av fylkesmennene på vergemålsområdet, ha ansvar for informasjon og opplæring i vergemålsforvaltningen, og være systemeier for vergemålsapplikasjonen.

8.1 Vergemål – virksomheten 2012

Statens sivilrettsforvaltnings hovedoppgave på vergemålsfeltet i 2012 har vært å etablere en sentral vergemålsmyndighet, slik at denne er bemannet og operativ på Hamar fra 1.1.2013. Det er nå etablert en egen avdeling for vergemål i Statens sivilrettsforvaltning, og det er arbeidet med anskaffelse av lokaler på Hamar m.m.

Statens sivilrettsforvaltning har ledet eller deltatt i de ulike delprosjektene i gjennomføringsprosjektet i regi av Justisdepartementet, herunder for data, bank, regnskap, informasjon og opplæring. I tillegg til arbeidet med de ulike delprosjektene har det blitt brukt tid på etableringen av sentral vergemålsmyndighet.

Det rapporteres jevnlig til prosjekteier med risikovurderinger av de ulike delene av prosjektet.

8.2 Utvikling 2013

Statens sivilrettsforvaltnings hovedoppgave på vergemålsfeltet vil i 2013 være å fortsette arbeidet med å bygge opp den sentrale vergemålsmyndigheten slik at avdelingen er klar til ordinær drift ved ikrafttredelse av vergemålsreformen 01.07.2013.

Deltakelsen i de ulike delprosjektene i regi av Justisdepartementet vil fortsette fram til reformen trer i kraft.

9. SEKRETARIATET FOR DEN RETTSMEDISINSKE KOMMISSJON

Den rettsmedisinske kommisjon er opprettet med hjemmel i straffeprosessloven § 146, og oppnevnes av Justis- og beredskapsdepartementet for inntil tre år av gangen. Nåværende kommisjon er oppnevnt for perioden 01.04.12 - 31.03.15. Kommisjonens virksomhet er regulert i straffeprosessloven § 147 og forskrift av 14.03.03 om Den rettsmedisinske kommisjon. Kommisjonen består av fire faggrupper: Gruppe for rettspatologi og klinisk rettsmedisin, genetisk gruppe, toksikologisk gruppe og psykiatrisk gruppe. Kommisjonen avgir årlig rapport om sin virksomhet til Justis- og beredskapsdepartementet innen 01.06.13.

Statens sivilrettsforvaltning innehar sekretariatsfunksjonen for Den rettsmedisinske kommisjon. Sekretariatsfunksjonen er hjemlet i forskriften § 4 og innebærer at det skal ytes kontorlaglig, administrativ og juridisk bistand til kommisjonen.

9.1 Sekretariatet for den rettsmedisinske kommisjon – virksomheten 2012

Saksinngangen til kommisjonen har vært noe lavere i 2012 sammenlignet med 2011. Kommisjonen får imidlertid fremdeles inn et stort antall erklæringer som hastesaker, særlig innenfor psykiatri. Dette har, sammen med 22. juli-saken, medført til tider store utfordringer for sekretariatet. Sekretariatet har i 2012 vært styrket med ett årsverk.

Sekretariatets juridiske bistand ytes etter behov og i dialog med kommisjonens leder og gruppelederne. Primært gjelder problemstillingene straffeprosess og strafferett, men det gis også noe veiledning innenfor forvaltningsrett. Saker kommisjonen har forelagt sekretariatet for juridisk vurdering har vært behandlet fortløpende. Dette omfatter blant annet gjennomgang av utkast til hørings svar, vurdering av uttalelser i enkeltsaker, vurdering av hvilke sakkyndige erklæringer kommisjonen skal behandle og veiledning i forhold til spørsmål om habilitet.

Ved behandlingen av sakkyndige erklæringer i psykiatrisk gruppe gjennomgår en jurist saken, og medundertegner kommisjonens uttalelse i tilfeller hvor kommisjonen konkluderer med at det er mangler ved den sakkyndige erklæringen. Dette gjelder også de sakene hvor kommisjonen anmoder om at det inngis en tilleggserklæring, eller hvor kommisjonen konkluderer med at det er «ingen vesentlige mangler», men allikevel påpeker enkelte forhold. I 2012 utgjorde disse sakene samlet ca. en tredjedel av sakene som ble behandlet av psykiatrisk gruppe.

22. juli- saken medførte et betydelig arbeid også for sekretariatet. Kommisjonen behandlet om lag 90 rettsmedisinske erklæringer i tilknytning til denne saken. Sekretariatet har gitt kommisjonen omfattende juridisk bistand i forbindelse med behandlingen av de sakkyndige erklæringene, og da særlig i forhold til de rettspsykiatriske erklæringene, og også bistått i håndteringen av henvendelser og kontakt med de andre aktørene i saken, herunder Oslo tingrett og påtalemyndigheten. Sekretariatet har videre bistått kommisjonen i forhold til spørsmål om kommisjonsmedlemmenes habilitet, ved vurderingen av om kommisjonen skulle behandle sakkyndig erklæring fra de rettsoppnevnte sakkyndige for de fornærmede, ved begjæringer om innsyn og i forhold til kommisjonens håndtering av media.

Flere av gruppene i kommisjonen har ønsket å ta opp igjen tradisjonen med å sende ut og publisere på nettsiden såkalte nyhetsbrev. Sekretariatet har bistått psykiatrisk gruppe i arbeidet med nyhetsbrev nr. 21 av 31.10.12 om rettsmedisinske erklæringer vedrørende

fornærmede i straffesaker, og også med å utforme et utkast til standardmandat for sakkyndige oppdrag for utredning av mulige psykiske skadevirkninger for fornærmede i straffesaker. Utkastet til standardmandat er videreformidlet av Riksadvokaten til samtlige politidistrikt og statsadvokatembeter.

Ved behov for en sakkyndig vurdering, kan rekvirenter henvende seg til kommisjonens sekretariat for å få oversikt over sakkyndige fra ulike rettsmedisinske miljøer og deres kvalifikasjoner. Sekretariatet fører derfor et register over rettsmedisinske sakkyndige som er villige til å påta seg oppdrag som sakkyndig i straffesaker, jf. forskriften § 4. Sekretariatet har i 2012, i samråd med leder og gruppeledere, oppdatert dette registeret. Registeret er nå også gjort tilgjengelig på kommisjonens nettsider, og er etterspurt både i domstolene og hos påtalemyndigheten.

Sekretariatet besvarer en rekke henvendelser fra andre aktører i strafferettspleien, da særlig fra sakkyndige, påtalemyndigheten og forsvarere. I 2012 har sekretariatet behandlet flere innsynsbegjæringer, både om enkeltsaker og vedrørende informasjon om rettsmedisinske tjenester og statistikk.

Sekretariatet har bistått kommisjonen med praktiske og administrative forberedelser til B-kurset som ble avviklet i november 2012/januar 2013. Ved begge samlinger deltok sekretariatet. Sekretariatet har også bistått kommisjonen i forbindelse med deltakelse og innlegg fra kommisjonens gruppeledere på seminar om rettsmedisin for dommere i regi av Domstoladministrasjonen i juni 2012.

I 2013 skal det for Den rettsmedisinske kommisjon og Barnesakkyndig kommisjon innføres et nytt og felles saksbehandlingssystem, og sekretariatet har i 2012 igangsatt denne prosessen.

9.2 Resultater 2012

Saksinngangen til kommisjonen har gått noe ned fra 2011 til 2012. Tabell 9.1 gir en oversikt over utviklingen av saksinngangen for perioden 2011 – 2012.

Tabell 9.1 Utvikling i registrerte saker på fagfeltet i perioden 2011 – 2012

	2012		2011	
	Primærrapporter	Tilleggsrapporter	Primærrapporter	Tilleggsrapporter
Rettspatologi/klinisk	2631	109	2462	95
Psykiatrisk gruppe	415	99	490	107
Toksikologisk gruppe	1811	92	3016	85
Genetisk gruppe	1302	287	1294	211
Totalt	6159	587	7262	498

I 2012 var den totale saksinngangen til kommisjonen 6746²⁵ saker, mens den for 2011 var 7760²⁶ saker. Psykiatrisk og toksikologisk gruppe har i 2012 hatt en nedgang i saksinngang sammenliknet med 2011. For toksikologisk gruppe er det en nedgang

²⁵ Inkl.tilleggsrapporter

²⁶ Inkl.tilleggsrapporter

fra 3016 primærrapporter i 2011 til 1811 primærrapporter i 2012. Denne markante nedgangen har sammenheng med at det 01.02.12 ble innført faste konsentrasjonsgrenser også for andre rusgivende stoff enn alkohol ved ruspåvirket kjøring. Dette medfører at det i færre saker enn tidligere er nødvendig med en skjønnsmessig vurdering av påvirkning. I gruppe for rettspatologi og klinisk rettsmedisin har det vært en økning i saksinngangen fra 2011 til 2012, mens det i genetisk gruppe har vært relativt uendret.

Nærmere omtale av saksinngangen til kommisjonen vil fremgå av kommisjonens egen årsrapport, som foreligger innen 01.06.13.

9.3 Utvikling 2013

Utover generell bistand som beskrevet ovenfor, vil sekretariatet bistå kommisjonen i forbindelse med implementeringen av det nye saksbehandlingssystemet våren 2013. Dette arbeidet vil omfatte blant annet tilrettelegging og tilpassing av systemet i forkant, og opplæring og veiledning av kommisjonens medlemmer ved selve implementeringen.

Det har vært betydelig etterspørsel etter deltakelse på kommisjonens B-kurs, og det vil gjennomføres et nytt kurs i 2013/2014. Sekretariatet vil bistå kommisjonen med å arrangere første del av kurset i november 2013. Sekretariatet vil også bistå kommisjonen i forbindelse med deltakelse og innlegg på kurs i rettsmedisin for dommere, som arrangeres i regi av Domstoladministrasjonen i mars.

10. SEKRETARIATET FOR BARNESAKKYNDIG KOMMISSJON

Barnesakkyndig kommisjon ble opprettet med virkning fra 1.januar 2010. Kommisjonens virksomhet er hjemlet i barnevernloven § 2-5. Kommisjonen skal kvalitetssikre alle rapporter avgitt av sakkyndige i barnevernssaker, enten de er bestilt av barneverntjenesten, fylkesnemnda, domstolene eller private parter.

Barnesakkyndig kommisjon er oppnevnt av Kongen i statsråd for en periode på 3 år. Kommisjonens sekretariat ivaretas av Statens sivilrettsforvaltning som yter juridisk, kontorfaglig og administrativ bistand til kommisjonen på oppdrag fra Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet.

10.1 Resultater 2012

Barnesakkyndig kommisjon har i 2012 mottatt 975²⁷ saker. Saksinngangen har vært økende i hele perioden kommisjonen har virket. Økningen i innkomne saker fra 2011 til 2012 er på 12,5 %. Fra 2010 til 2011 var økningen i saksinngang på 57 % prosent. Kommisjonen har behandlet 988 saker i 2011.

	2012	2011	% endring 2011-2012
Innkomet	975	866	12,5
Behandlet	988	857	15,2
Restanse	0	13	

For mer informasjon om Barnesakkyndig kommisjons virksomhet i 2012 henvises det til kommisjonens egen årsrapport.

²⁷ Inkl.tilleggsrapporter

11. SEKTOROVERGRIPENDE MÅLSETTINGER

11.1 Arbeidsmiljø

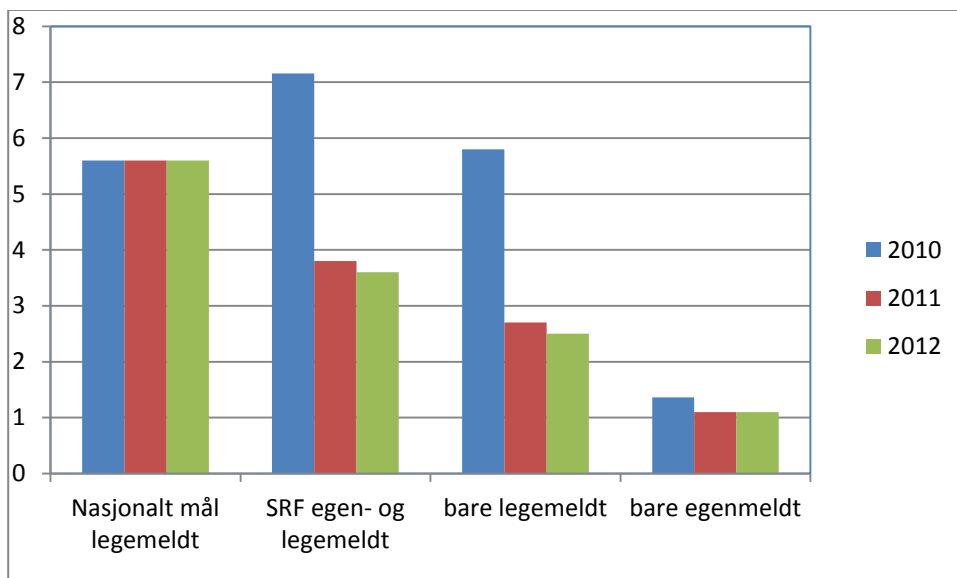
Statens sivilrettsforvaltning ønsker å ha god og tett dialog mellom ledelsen, de tillitsvalgte og de øvrige medarbeiderne i virksomheten, og det er etablert ulike arenaer og faste fora for dette. SRF har vært IA-virksomhet siden 2007. Det er utarbeidet en lokal IA-handlingsplan for perioden 2010–2013. Handlingsplanen er godkjent av arbeidslivsenteret i 2011, og planen følges opp i AMU-møter. Det er avholdt 4 ordinære møter i arbeidsmiljøutvalget i 2012. Referat fra AMU-møtene gjøres tilgjengelig for alle ansatte.

Handlingsplanen er i tråd med regjeringens mål for samme periode, og inneholder tiltak for oppfølging av de nasjonale målene:

- Delmål 1: Redusere sykefraværet med 20 % ift. nivå i 2. kvartal 2001
- Delmål 2: Øke sysselsettingen for personer med redusert funksjonsevne
- Delmål 3: Seks måneders lengre yrkesaktivitet for seniorer i forhold til 2009

Delmål 1

Det er nedfelt flere ulike punkter som gjelder oppfølging av sykemeldte. Blant annet er det innført faste rutiner med tilhørende rutinebeskrivelser for lederne med personalansvar for å sikre tett og lik oppfølging av sykemeldte. Resultatene av tiltak iverksatt for delmål 1 har bidratt til at Statens sivilrettsforvaltning fortsatt har lavt sykefravær. Totalt sykefravær for 2012 er 3,6 % som viser en svak nedgang fra 2011, hvorav 2,5 % er legemeldt fravær og 1,1 % er egenmeldt fravær. Det er det legemeldte fraværet som har hatt en liten nedgang på 0,2 %.

Delmål 2

Det jobbes systematisk med oppfølgings- og tilretteleggingstiltak for ansatte som er omfattet av delmålet.

Delmål 3

Vi har en relativt ung bemanning med få ansatte i aldersgruppen som direkte blir berørt av tiltakene. For alle ansatte tilstrebes det tilrettelegging ved særlige behov og utviklingsoppgaver i samsvar med personlige kvalifikasjoner og faglig kompetanse eksempelvis gjennom de årlige medarbeidersamtalene.

Statens sivilrettsforvaltning har i samarbeid mellom ledelsen og de tillitsvalgte i virksomheten utarbeidet en samlet personal- og lønnspolitikk som fastsetter mål, føringer og strategier for det personal- og lønnspolitiske arbeidet i årene fremover. Dokumentet omhandler politikk innenfor områdene rekruttering, lønn, kompetanse, arbeidsmiljø og ledelse og utgjør en overordnet ramme for virksomhetens planmessige motivasjonsarbeid. For hvert område er det nedfelt ulike tiltak og strategier, blant annet introduksjonsprogram for nyansatte, faste medarbeidersamtaler for oppfølging av de ansatte, nærværarbeid, sosiale aktiviteter, kursvirksomhet og kompetanseheving.

11.2 Læringer i staten

Hoveddelen av de ansatte i Statens sivilrettsforvaltning er jurister. Spørsmålet om å legge til rette for lærlingeplasser må vurderes opp mot virksomhetens samlede kompetansebehov og sees i sammenheng med den til enhver tid gjeldende bemannings- og ressursituasjonen. 2012 har vært et krevende år med flere store og presserende oppgaver. Kombinert med stor saksinnngang har dette bidratt til at spørsmålet om læringer i virksomheten ikke har vært et prioritert område.

11.3 Statistikk for antall arbeidsplasser

Statens sivilrettsforvaltning er etablert som ett arbeidssted i Oslo, og har vært det siden oppstart av virksomheten i 2004. Med etableringen av den sentrale vergemålsmyndigheten, vil vi fra og med januar 2013 også være etablert med ett arbeidssted på Hamar (vergemålsavdelingen).

11.4 Personalpolitikk

Statens sivilrettsforvaltning har som mål å ha et inkluderende arbeidsliv der medarbeiderne skal gjenspeile mangfold i befolkningen, og ha en variert erfaringsbakgrunn med hensyn til kjønn, alder, nedsatt funksjonsevne og etnisk bakgrunn. Dette gjenspeiles blant annet i alle SRFs stillingsannonser.

Det ble gjennomført en medarbeiderundersøkelse i 2012. Formålet med undersøkelsen var å måle organisasjonen på bestemte områder. Resultatet fra undersøkelsen ble lagt fram for alle ansatte senhøsten 2012, og vil bli videre fulgt opp videre i 2013. Til orientering kan det opplyses at det var høy oppslutning om undersøkelsen blant de ansatte, med en svarprosent på 85 %.

Per 31.12.2012 teller Statens sivilrettsforvaltning 60 ansatte hvorav 41 (68 %) er kvinner og 19 (32 %) er menn. Statens sivilrettsforvaltning har stadig oppmerksomhet mot å øke andelen menn, som har økt sammenlignet med 2011. Fem av virksomhetens ansatte har innvandrerbakgrunn. Ledergruppen har følgende kjønnsammensetning; direktør og to av avdelingsdirektørene er kvinner mens de to øvrige avdelingsdirektørene er menn.

11.5 Økt trygghet og samfunnsikkerhet

Statens sivilrettsforvaltning nedsatte en arbeidsgruppe høsten 2012, hvis mandat har vært å revidere nåværende beredskapsplanverk, herunder se på rutiner for sikkerhet, beredskap og krisehåndtering. Arbeidsgruppen har utarbeidet en overordnet risikoanalyse innenfor sikkerhets- og beredskapsfeltet. Risikoanalysen skal revideres årlig med hensikt å fange opp eventuelle endringer i risikobildet, organisasjon, lokalisering og aktiviteter.

Arbeidsgruppen har videre foretatt en revidering av hele beredskapsplanverket og revidert beredskapsplan planlegges implementert i virksomheten første kvartal 2013. Beredskapsplanen er en beskrivelse av ansvar, organisering og oppgaver for hendelser som krever ekstraordinære tiltak og er med det et supplement til det systematiske HMS-arbeidet i Statens sivilrettsforvaltning.

11.6 Gjennomførte IKT-prosjekter

Statens sivilrettsforvaltning har i 2012 etablert en egen IT-enhet som følge av flytting til ny lokasjon. I tillegg er den sentrale vergemålsmyndighet etablert på Hamar. IT-enheten har lagt til rette for god samhandling og compatible tekniske løsninger mellom de to lokasjonene. Det ble også igangsatt et prosjekt for å videreutvikle den elektroniske saksbehandlingsløsningen for Den rettsmedisinske kommisjon og Barnesakkyndig kommisjon. Arbeidet forventes ferdigstilt i løpet av april 2013. For detaljer vedrørende nevnte IKT-prosjekter vises det til tidligere oversendte rapporter til Justis- og beredskapsdepartementet.

11.7 Risikovurderinger

Risikostyring er en integrert del av virksomhetsstyringen i Statens sivilrettsforvaltning. Det foretas løpende vurderinger av risikoområder og tiltak. Risikostyring henger nært sammen med virksomhetens arbeid med måloppnåelse.

I 2012 er det gjennomført egne risikoanalyser for fagfeltene vergemål og voldsoffererstatning, samt innenfor sikkerhets- og beredskapsfeltet og prosjektet med nytt elektronisk saksbehandlingssystem for Barnesakkyndig kommisjon og Den rettsmedisinske kommisjon.

11.8 Tilgjengelig tilbud

Statens sivilrettsforvaltning har et sterkt fokus på god oppfølging av brukerne. Statens sivilrettsforvaltning inviterer jevnlig brukergruppene til møter, bl.a. for å diskutere mulige forbedringspunkter i oppfølging av brukerne. Møter og annen kontakt med brukergruppene er nærmere beskrevet under de respektive fagfelt.

For å sikre god tilgjengelighet for brukerne følger Statens sivilrettsforvaltning regelmessig opp ventetid på telefon.

11.9 Klart språk

Statens sivilrettsforvaltning har foretatt revideringer og forenkling av maler på de ulike fagfeltene i løpet av de siste to årene. I 2012 har det særlig blitt foretatt en revidering av maler på rettshjelpsområdet.

12. REGNSKAP

12.1 Kapittel 473

Statens sivilrettsforvaltning er for regnskapsåret 2012 tildelt en total budsjetttramme på kr 40 076 000 på kapittel 473 post 01. Bevilgningen dekker driftsutgifter til Statens sivilrettsforvaltning, godtgjørelser mv. til to rettfærdsvederlagsutvalg og Erstatningsnemnda for voldsofre. I tillegg dekkes utgiftene til drift av Den rettsmedisinske kommisjon og dens sekretariat.

Mindreforbruket på kr 1 512 000 fra 2011 er overført til 2012 etter tillatelse fra Justis- og beredskapsdepartementet.

På kapittel 3473 er det inntektsført kr 217 700. I hovedsak er det inntekter fra kursavgift for B-kurs.²⁸ Inntektskravet på kr 180 000 er dermed innfridd.

Statens sivilrettsforvaltning har i 2012 mottatt kr 992 349 i refusjoner av syke- og fødselspenger.

Regnskapsførte utgifter per 31.12.12 er kr 41 119 307, jf. vedlegg 2. Dette utgjør 96,4 % av disponible midler.

Mindreforbruket i 2012 skyldes i hovedsak refusjoner av syke- og fødselspenger og vakanser i perioder samt at en rest av utgiftene til arrangering av B-kurs påløper først i 2013.

Mindreforbruket på 3,7 % av tildelt bevilgning (kr 1 498 744) søkes overført til 2013.

12.2 Kapittel 469

Justis- og beredskapsdepartementet har gitt Statens sivilrettsforvaltning fullmakt til å belaste kapittel 469 vergemålsordningen post 01 med kr 4 350 000 til gjennomføring av oppgaver i forbindelse med vergemålsreformen. Statens sivilrettsforvaltning har per 31.12.2012 belastet kapittel 469 post med kr 4 350 180.

²⁸ Kurs i strafferett/straffeprosess for medisinsk sakkyndige

VEDLEGG 1**Tabell 2.8 Prosentvis fordeling av antall saker behandlet fordelt på kjønn/foretak – erstatning etter strafforfølging**

	2012	2011
	Totalt behandlet i %	Totalt behandlet i %
Kvinner	16	15
Menn	83	83
Foretak	1	1
Totalt	≈100	≈100

Tabell 2.9 Prosentvis fordeling av saksutfall fordelt på kjønn - erstatning etter strafforfølging

	Menn		Kvinner	
	2012	2011	2012	2011
Tilkjent i %	54	54	47	49
Avslått i %	44	45	53	48
Avvist i %	2	1	-	2
Totalt	100	100	100	≈100

Tabell 3.7 Prosentvis fordeling av kjønn/gruppe fordelt på sakstype – fri rettshjelp

	2012			2011		
	Fritt rettsråd	Fri sakførsel	Saks-omkostn.	Fritt rettsråd	Fri sakførsel	Saks-omkostn.
Kvinner	51 %	32 %	0 %	53 %	44 %	40 %
Menn	48 %	67 %	0 %	43 %	52 %	60 %
Flere klagere	1 %	1 %	0 %	5 %	5 %	0 %
Totalt	100 %	100 %	0 %	≈100 %	≈100 %	100 %

Tabell 6.8 Kjønnfordeling – saker behandlet i utvalget - rettfærdsvederlag

	2012	2011
	Totalt behandlet i %	Totalt behandlet i %
Kvinner	47	45
Menn	53	55
Totalt	100	100

Tabell 6.9 Innvilgelsesprosent fordelt på kjønn - rettfærdsvederlag

	Kvinner		Menn	
	2012	2011	2012	2011
Innvilget i %	62	67	60	63
Avslag i %	38	33	40	37
Totalt	100	100	100	100

Tabell 7.6 prosentfordeling av kjønn fordelt på sakstype - voldsoffererstatning

	2012			2011		
	Klagesaker	Regress-saker	Saks-kostn.	Klagesaker	Regress-saker	Saks-kostn.
% Kvinner	63	13	50	52	9	42
% Menn	37	87	50	48	91	58
% Totalt	100	100	100	100	100	100